Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

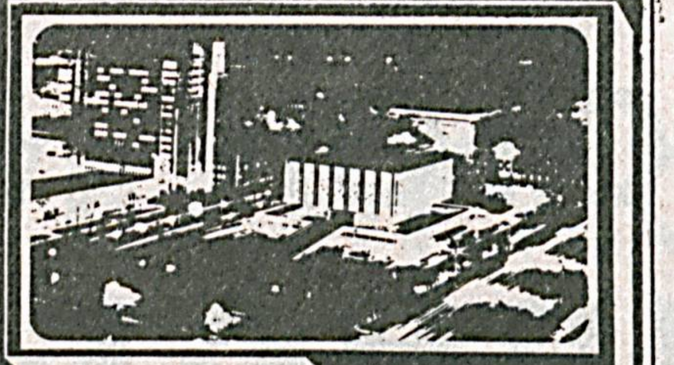

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 190 (8. 132) ◆ 1992 йил ◆ 28 сентябрь, душанба ◆ Нархи 2 сўм.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИ ЛОЙИҲАСИ— УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

Бугун газетамизда Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг лойиҳаси эълон қилинмоқда. Мустақил давлатимиз Асосий қонуни мукаммал бўлиши ҳаммамизга боғлиқ. Шунинг учун ҳам ушбу лойиҳа муҳокамасида фаол иштирок этасиз, деб умид қиламиз.

** ХДП: район ташкилотларида*

Билетлар топширилмоқда

КЕЙИНГИ пайтларда Халқ демократик партияси сафларига корхоналар, ташкилотлар ва маҳаллаларда истиқомат қилувчи аҳолининг ихтиёрий ҳолда кўплаб аъзо бўлаётганининг гувоҳи бўлмоқдамиз. Бу албатта, Ўзбекистон Халқ демократик партияси район кенгашлари фаолларининг самарали меҳнат қилаётганлигидан далолат беради.

Фикримизнинг далили сифатида Халқ демократик партияси Ҳамза район кенгаши жонкуярларининг ишини мисол қилиб келтиришимиз мумкин. Куни кеча Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасининг 10 нафар илғор йигити мустақил Ўзбекистонимизнинг бундан кейинги тараққиётига ўзининг яна ҳам кўпроқ ҳиссасини қўшиш мақсадида ХДПга аъзо бўлишди. Аъзолик билетлари яқин кунларда топширилади. Район ҳудудидан жой олган «Ўзбекнефть» корхонасида меҳнат қилаётган 12 нафар ХДП аъзосига янги партия билетлари топширилди.

Районда ҳозирги кунгача 600 га яқин ишчи-хизматчи ва фахрийларга янги билетлар топширилди.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

** Махсус «Оқшом» учун*

Генри Лии КЛАРК:

«МУСТАҚИЛЛИК— ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЭНГ КАТТА ҒАЛАБАСИ»

Матбуотда хабар қилинганидек, жаноб Генри Лии Кларк Америка Қўшма Штатларининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланди. У илтифот кўрсатиб, «Оқшом» мухбири саволларига жавоб берди.

— Жаноб Кларк, Сизнинг Тошкентга биринчи гал келишингиз эмас. Сизнингча, бу ерда қандай ўзгаришлар рўй берган?

— Ҳақиқатан ҳам Ўзбекистонга биринчи бор келишим эмас. Лекин бу тўққиз йил муқаддам илгари бўлган эди. У пайтда мен Америка Қўшма Штатларининг Москвадаги элчихонасида ишлардим. Ўша сафар юртингизда сайёҳ сифатида бўлган эдим. Шу сабабли бирор нарсани таққослашга, рўй берган воқеаларга баҳо беришга журъат эта олмайман.

Лекин Ўзбекистон ўз мустақиллигини эълон қилди. Америка Қўшма Штатлари буни қўллаб-қувватлайдилар. Шахсан ўзим мустақиллик республикангизнинг энг катта ғалабаси, деб ҳисоблайман. Сизнинг ўз сиёсий тизимингизга эга бўлишингизнинг ўзи нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб ўтирмай қўя қолай.

— Ўзбекистон мустақиллик йўлида илк қадамлар қўя бошлади. Бизнинг Америка Қўшма Штатларидек буюк давлат билан ҳамкорликни ривожлантиришга интилишимиз табиийдир. Айни пайтда Қўшма Штатлар ҳам Ўзбекистон билан алоқаларни мустаҳкамлашдан манфаатдорми?

— Америка Қўшма Штатлари ҳукуматини ҳамиша собиқ СССР нинг республикалари тараққиётнинг қайси — демократик ёки тоталитар йўлидан бориши масаласи тўлқинлантириб келган. Бу ердаги сиёсий вазиятнинг қанчалик барқарор бўлиши ҳам биз учун жуда муҳим. Ўрта Осиёнинг энг йирик республикаси бўлган Ўзбекистон ушбу минтақада тинчлик кафолати бўлиб келган ва шундай бўлиб қолиши керак. Америка Қўшма Штатлари бундан сиздан кам манфаатдор эмас.

— Бу бизни қувонтирмаслиги ва умидвор қилмаслиги мумкин эмас. Ҳозир, умуман, биргина ҳозирги вақтдагина эмас, сиёсат иқтисодиёт муаммолари билан шу қадар чамбарчас боғлиқки, баъзан қаерда сиёсат бошланиб, қаерда иқтисод тугашини аниқ-равшан ажрата олмайсан. Америка Қўшма Штатлари республикамиз бундан буён ҳам иқтисодий, демак сиёсий барқарорлик кафолати бўлиб қолиши учун Ўзбекистонга ёрдам берадими?

— Албатта. Бунга мисоллар топилади. Жумладан ҳозир Тошкентга келган Америка мутахассислари Ўзбекистон ҳукуматига турли масалалар юзасидан тавсиялар ишлаб чиқмоқдалар. Турли даражалардаги алоқалар ҳам ривожлана бошланди. Аммо бу ишнинг боши, холос. Ўйлайманки, биз ҳамкорликнинг бошқа кўпгина шаклларини топа оламиз.

Ҳозирги пайтда сиз учун энг мураккаби СССРдан мерос бўлиб қолган иқтисодиётнинг марказлаштирилган тизимини бозор иқтисодиётига ўзгартиришдан иборатдир. Бу жуда мушкул, лекин зарур иш дир.

Албатта, Америка Қўшма Штатлари Совет иқтисодий андозаси нима эканлигини билмайди. Шу сабабли ҳозир сиз ҳал қилаётган ҳамма муаммоларга тайёр йўл-йўриқларимиз йўқ. Лекин биз бозор иқтисодиёти қандай ишлашини яхши биламиз ва бу соҳада ўз тажрибамиз, билимларимиз билан баҳам кўришга тайёрмиз.

Ўзбекистон жаҳон миқёсида муносиб ўрин эгаллаши учун жуда катта куч-қудрат ва имкониятга эгадир. Фойдали қазилмалар, хомашё ва энг асосийси кўпгина бошқа давлатларга қараганда анчагина билимдон бўлган халқингиз сизларга юксак турмуш даражасига эришиш имконини берадиган омиллардир.

— Ҳозиргача эгаллаб келган хизмат вазифаларингиз Сизни Шарқ ўзига тортиб келганлигидан далолат беради. Бунинг сабабини билсак бўладими?

— Ҳа. Мени ҳамиша Шарқ, айниқса Шарқий Европадаги аҳвол қизиқтириб келган.

— Жаноб Кларк, республикамизга турли давлатлардан инсонпарварлик ёрдами кўрсатилди. Бизга Америка Қўшма Штатлари ҳам ёрдам бермоқда. Элчихонада бу ёрдамдан қандай фойдаланаётганлигидан хабардорларми?

— Ҳа. Бу йил биз республикангизга озиқ-овқат, дори-дармонлар, тиббиёт асбоб-ускуналари етказиб бердик. Биз бу юк қайси идораларга жўнатилгандан ҳам хабардормиз.

— Элчихонадаги хизмат юмушлари кўп куч-ғайрат сарф этишни талаб қилса керак? Тошкентни эҳтимол Бразилия пойтахти Рио-де-Жанейрога таққослаб бўлмас. Аммо Сиз бўш вақтингизни қандай ўтказяпсиз?

— Юртингизга жўнаб кетаётганимда бу масала оила аъзоларимни ҳам қизиқтирган эди. Ўзбекистонда бўлган икки ҳафта мобайнида ҳали бир муайян қарорга кела олганим йўқ. Лекин тоққа чиқиб чанғида учишни жуда истардим.

— Ҳа, бизнинг Чимёнда бўлсангиз унга мафтун бўлиб қолсангиз керак. Аммо Тошкент чанғида учишдан ташқари фаол дам олиш учун бошқа имкониятларга ҳам эгадир. Масалан, бизнинг теннис майдонларимиз чакки эмас. Кўпчилигимиз учун антиқа ҳисобланган дартс ўйини ҳам урф бўлиб бормоқда. Ўрни келганда бу ерга оилангизни ҳам олиб келиш ниятидамисиз, деб сўрамоқчимиз.

— Афсуски оила аъзоларимни Ўзбекистонга олиб келиш учун ҳозирча имкониятлар йўқ. Фарзандларим мактабда ўқишади. Шу сабабли улар учун одатдаги шароитни ўзгартирмоқчи эмасман. Эҳтимол таътил пайтларида оиламиз бирга бўлиши мумкин.

— Яқинлашиб келаётган Рождество ана шу режангиз амалга ошишига имкон беради, деб умид қиламиз. Сизга махсус «Оқшом» учун берган интервьюнгиз учун миннатдорчилик билдирамиз.

Суҳбатдош Ирина ГРИБОВА.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов 25 сентябрь куни жаҳоннинг етакчи газета ва журналлари, телевидение ва радио компаниялари вакилларини қабул қилди. Президент мухбирларга жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин олаётган Ўзбекистоннинг бугунги ижтимоий-сиёсий аҳволи, бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан амалга оширилаётган қатор ислоҳотлар ҳақида гапириб берди, журналистларнинг саволларига батафсил жавоб қайтарди.

● Кеча Ўзбекистон ва Россия ишбилармонларининг семинар-кенгаши ниҳоясига етди. Унда икки мустақил давлатнинг бозор иқтисодиёти изига тезроқ ўтиши юзасидан биргаликда қилинадиган ҳаракатларининг кенг дастури муҳокама этилди, ҳукуматлар учун таклифлар ишлаб чиқилди.

● Ўзбекистон Республикасининг ташқи ишлар вазири У. Абдураззоқов 26 сентябрь куни расмий ташриф билан Эрон Ислом Республикасига жўнаб кетди.

● XI Тошкент халқаро кинофестивали ташкилий комитетининг навбатдаги мажлисида бу ижодий кўрикка кўрилаётган тайёргарлик муҳокама этилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Россия Президенти Борис Ельцин Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо бўлган давлат раҳбарларининг Бишкекдаги учрашуви арафасида ушбу мамлакатлар олий раҳбарларига шахсий нома билан мурожаат қилди. Унда Ҳамдўстлик давлатлари ўртасида хавфсизлик ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш масалалари ўз ифодасини топган.

● Кавказ тоғли халқлари конфедерациясининг президенти Муса Шанибов Россия ҳуқуқ-тартибот идоралари вакиллари томонидан ноконституциявий хатти-ҳаракатлари учун ушланганидан сўнг Кабардино-Болқорияда вазият кескинлашиб кетди. Бу ерда фавқулодда ҳолат жорий қилинди. Абхазия томони шу муносабат билан Россия, Грузия ва Абхазия аҳдлашувига биноан Абхазиядан Кавказ тоғли халқлари кўнгиллиларини олиб чиқиш муддатлари қайта кўриб чиқилишини айтди.

● Бугун Москвада «Шарқий Европа ва мусулмон давлатларида Ислом маърифатчилиги» иккинчи халқаро анжумани иш бошлайди. 1 октябргача давом этадиган бу анжуманда 20 дан кўпроқ мамлакатдан келадиган диний арбоблар, исломшунос олимлар иштирок этадилар.

● Россия Марказий банки масъул ходими А. Юровнинг айтишича, шу йил октябрь ойидан эътиборан муомалага 10 минг сўмлик рубль чиқарилиши мўлжалланмоқда. Шунингдек, 1923 йилги нусхада тилла тангалар ҳам зарб этиб қўйилган. Улар шу йилнинг ўзида муомалага чиқарилиши мумкин.

● Москвада нон нархи икки бараварга ошди. Шаҳар маъмурларининг айтишларича, бу ҳали чегара эмас. Ун баҳоси тобора қимматлашиб бораётганлиги сабабли октябрь ойида нон нархи янада кўтарилиши мумкин.

● Тожикистонда кўнгиллилардан тузилган халқ гвардияси фаолият кўрсата бошлади. Унга бу республикадаги собиқ оппозиция тарафдорлари қўлида бўлган барча қурол бериладиган бўлди.

ХОРИЖДА

● Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоевнинг Францияга расмий сафари давомида бу ҳар икки давлат ўртасида дўстлик ва ўзаро ҳамкорлик тўғрисида шартнома имзоланди.

● Америка конгресси Кубани иқтисодий қамал қилишни янада кучайтиришга қаратилган қонун лойиҳасини маъқуллади. Унга кўра эндиликда биргина Америка компанияларигагина эмас, уларнинг бошқа давлатлардаги бўлимларига ҳам Куба билан савдо этиш ман қилинади.

● Эртага Бразилия конгрессининг фавқулодда мажлисида мамлакат президенти Фернандо Коллорнинг истеъфога чиқиши масаласи кўриб чиқилади. Конгресс жамоатчилик талабига кўра мамлакатда коррупция авж олганлиги сабабли давлат раҳбарига ишончсизлик билдириш масаласини кўриб чиқишга мажбур бўлди.

● Сербия парламенти республикада муддатидан илгари президент ва парламент сайловларини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди.

● Собиқ ГДРдаги корхоналарнинг 70 фоизга яқини ҳозирнинг ўзида хусусий шахсларга берилди. Бу корхоналар эгалари қисқа вақт ичида ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун 150 миллиард марка сарфладилар.

● Америка Қўшма Штатларининг «Дискавери» кемаси Марсга учирилди. Бу парвоздан келгуси асрда ана шу сайёрага инсон қадам қўйишини тайёрлаш мақсади ҳам кўзда тутилган. Марсга парвоз дастурини ишлаб чиқишда Россия олимлари ҳам иштирок этдилар.

● Америкада чиқадиган «Космополитэн» журнали ҳар йил ўтказиладиган «Энг яхши эркак» танлови якунларини маълум қилди. Бу танловда биринчи ўринни машҳур киноартист Арнольд Шварцнеггер эгаллади.

Бугунги кун нафаси

** Ижтимоий ҳимоя—амалда*

ҚАРИЯЛАР ҲУРМАТДА

КЕЙИНГИ вақтларда ҳукм сураётган иқтисодий инқироз кўпчиликни, айниқса ёлғиз қарияларни саросимага тушириб қўйган эди. Аммо, мустақиллик қўлга киргандан сўнг ҳукуматимиз уларнинг ижтимоий аҳволларини ҳимоя қилиш чораларини кўра бошлади. Жойларда ёлғиз қариялар, меҳнат ва уруш фахрийлари учун ҳар хил моддий ёрдам, тиббий хизматлар кўрсатиш тобора яхшиланаяпти. Пойтахтдаги С. Раҳимов районида ҳам ёлғиз қариялар ва фахрийлар учун ғамхўрлик бўлими томонидан кўп хайрли ишлар қилиняпти.

— Районимизда шундай қариялардан 209 таси рўйхатга олинган, — дейди шу бўлим бошлиғи Назира Анварова. — Уларнинг 38 таси уруш фахрийси ёки оиласидир. Фақат иссиқ овқатнинг ўзига район ошхоналар тресті томонидан 37 минг сўм ажратилган. Район ҳокимлиги томонидан 200 та дўлаган тарқатилди. 3 та дўкон мудирлари 250 та дастрўмол бердилар. Ҳудудимиздаги чинни завод орқали чинни сервизлар эски нархда (147 сўм) сотилди. Байрам арафасида ҳам уларни эсдан чиқармадик. Қариялар чойхонасида 180 та қария меҳмон қилинди. Қарияларнинг туғилган кунларини нишонлаш маросими ҳам кўнгилдагидек ўтди. «Ғалаба» истироҳат боғида ўтказилган бу тадбирга олти ой ичида туғилган куни тўғри келган қариялар таклиф қилинди, зиёфатдан сўнг улар автобусларда шаҳарни сайр қилдилар.

Қарияларга қардош турк халқи ҳам баҳолиқудрат ёрдамини аямаётир. 280 та қарияга Туркиядан келган иқтисодий ёрдам туфайли 2 килодан шакар, 1 кило ёғ, 3 кило ун, 1 кило макарон тарқатилди. Президент Фармони бўйича кўрсатилаётган ёрдамни айтиб ўтиш ҳам ўринлидир. Бу Фармонга кўра 96 нафар қария 147 сўмлик озиқ-овқатни мунтазам олиб турибди. Яқинда яна бир муҳим тадбирни ўтказамиз. Маълумки, 1 октябрь қариялар куни деб эълон қилинди. Шу куни ҳисобимиздаги 209 қарияни чойхонадаги зиёфатга таклиф қиламиз. Уларга 10 килодан картошка, 5 килодан пиёз тарқатиш ниятимиз ҳам бор.

Саид АЗИЗ.

Альфира Недобачая Тошкент тўқимачилик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасида узоқ йиллардан бери самарали меҳнат қилиб келади. У ишлаётган механика-йиғув цехи корхона жамоалари орасида энг пешқадам. Цехнинг бу муваффақиятида Альфиранинг ҳам муносиб улуши бор.

СУРАТДА: Альфира Недобачая иш устида.

Артур Хачатурьян сурати.

** «02» хабар беради*

Шу йилнинг 14—20 сентябрь кунлари шаҳримизда 317 та жиноятчилик ҳоллари рўй берди ҳамда ҳафта ичида уларнинг 216 таси очиб ташланди.

● 14 сентябрь кундуз куни Увайсий кўчасида истиқомат қилувчи, ҳеч қаерда ишламайдиган 1950 йилда туғилган С. ўзининг ҳамтовоғи Б. билан спиртли ичимликларни истеъмол қилган. Натижада жанжал чиқиб С. пичоқни олиб Б. нинг қорнига бир неча марта жароҳат етказган. Кўп қон йўқотиш натижасида Б. шу ернинг ўзида ўлган. Ҳозир ушбу ҳодиса бўйича жиноий иш қўзғатилган. Қотиллик сабаблари аниқланмоқда.

● 15 сентябрь куни эрталабки тадбир пайтида Яккасарой район ички ишлар бошқармасининг ходими томонидан «Самарқанд» автостанциясида ҳеч қаерда ишламайдиган 1960 йилда туғилган К. ушланган. Тинтув вақтида унинг ёнидан кичик калибрли патронлар билан ўқланган револьвер системасидаги ясама тўппонча топилган.

● Шу куни кечқурун Жомий майдонида С. Раҳимов район ички ишлар бошқармасининг жиноий-қидирув бўлими ходимлари Абдуғофуров ва Суннатиллаевлар Тошкент экскаваторларни таъмирлаш тажриба-механика заводининг ишчиси Х. ни ушлашган. Гап шундаки, Х. ушбу корхона ҳудудидан 40 та қулф ҳамда 10 дона электр печкаларни олиб чиқиб кетаётган экан.

● 17 сентябрда Сергели район ИИБ жиноят-қидирув бўлими инспекторлари томонидан Сергели савдо марказидаги ярмаркада гиёҳвандлик моддасини сотиш пайтида ҳеч қаерда ишламайдиган, 1967 йилда туғилган Д. ушланди. Тинтув пайтида унинг ёнидан 7 та пакетда наша моддаси чиқди ва мусодара этилди.

● 19 сентябрь куни эрталаб ички ишлар бошқармасига Марказ — 13 даҳасида нотаниш шахслар томонидан Х. га тегишли бўлган ВАЗ—2106 машинаси ўғирлаб кетилганлиги ҳақида хабар келди. Шайхонтоҳур район ИИБ ходимлари Тошкенбоев, Тиллаев ва Каримовлар томонидан зудлик билан кўрилган чора-тадбирлар натижасида ўғирланган машина рулини бошқараётган пайтда ҳеч қаерда ишламайдиган 1965 йилда туғилган М. қўлга олинди.

● 20 сентябрь кундуз куни Тракторсозлар даҳасидаги ёзги кинотеатр ёнида зўрлаб ўлдирилганлик белгилари бўлган кишининг мурдаси топилди. Милиция ходимларининг тезлик билан ишга киришганлиги сабабли ушбу жиноятни амалга оширишда шубҳа қилиниб, иш жойининг тайини бўлмаган 1959 йилда туғилган Б. қўлга олинди.

● Шу куни Тошкент отчопаридаги кийим бозорида нотаниш кимса бир аёлнинг қўлидан сумка ва аёллар кофтасини юлиб олиб ура қочди. Бироқ у беркинишга уринаётган пайтда ҳушёр милиция ходимлари томонидан ашёвий далиллар билан қўлга олинди. Талончи иш жойининг тайини йўқ 1953 йилда туғилган З. бўлиб чиқди.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бошқармасининг матбуот гуруҳи.

САМАРАЛИ САФАР

МАЪЛУМКИ, болаларнинг «Азия-юнпресс» газетаси таҳририяти юбилейи муносабати билан «Карвон-92» илмий экспедицияси уюштирилган эди. Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Археология институтининг амалий ёрдами билан ташкил этилган ўн кунлик илмий сафар мобайнида кўзда тутилган мақсадга эришилди. Археолог М. Тихоник бошчилигида ўндан ортиқ иқтидорли ва умидли ёшлар жиддий изланишларга қўл урдилар.

Ғарбий Тянь-Шан тоғли сўқмоқлари бўйлаб давом этган сафар чоғида қатор топилмалар қўлга киритилди. Ёш археологларнинг Учам ва Пеком бўйлаб қилган юришлари ҳам яхши натижа берди. Ерли аҳолининг урф-одатлари ва этнографиясига доир маълумотлар тўпланди.

Йиғилган барча материалларни илмий асосда ўрганишга киришилди.

Аҳмад АШИРОВ.

ХИТОЙЛИК НУРЧИЛАР ҚИЗИҚИШИ

БУГУНГИ кунда «Средазэлектроаппарат» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ўзининг сифатли маҳсулотлари билан хорижий мамлакатларда ҳам яхши танилиб қолди. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган электр шчитлари, панель каби маҳсулотларга жойлардан кўплаб буюртмалар берилмоқда. Корхонанинг хорижий мамлакатлар билан қилаётган ҳамкорлиги катта самара бермоқда. Яқинда Швеция мутахассислари кучи билан бирлашмада бунёд этилган янги линия тўла қувватда ишга тушди.

Бирлашма маҳсулотлари хитойлик нурчиларда ҳам катта қизиқиш уйғотмоқда. Улар Нян-Кин шаҳрида қад кўтараётган электростанциянинг зарур электр шчитлари, шахтани панеллар билан таъминлаш ҳақида буюртма олдилар.

Бирлашманинг Ҳиндистон билан бўлган алоқаси анча кенгайиш арафасида. Ушбу ҳамкорлик жараёнида қўшма корхона тузиш ҳам кўзда тутилмоқда.

Акбар АЛИЕВ.

** Қишлоқ— шаҳарга*

КУЗ НЕЪМАТЛАРИ

ҚИБРАЙ районидаги «Турон» жамоа хўжалиги деҳқонлари эрта кўкламдан бери қилган меҳнатларининг натижасидан мамнунлар. Помидор, бодрингларнинг, сабзи ва бошқа экинларни тезкорлик билан йиғиб олиб, шаҳарликларга етказиб бермоқдалар. Ҳозирда кунига 15 тоннага етказиб маҳсулот жўнатилмоқда. Бугунгача шаҳарликлар улардан 3 минг тонна сабзавот, мева, узум қабул қилиб олдилар. Пўлат Комилов, Эргаш Иноғомов бошлиқ оилавий звенолар бу ўринда пешқадамлик қилмоқдалар.

Хўжалик аъзолари куз фаслида яна 2 минг тонна картошка, пиёз, сабзи, қовоқ ва кўплаб мазаси тилни ёрадиган тотли мева: узум тортиқ этадилар.

Исматулла РУСТАМОВ.

Нодирабегимни хотирлаб

МАШҲУР ўзбек мумтоз шоираси Нодирабегим ўзидан салмоқли ижодий мерос қолдирган. Ушбу бой адабий хазина ва адибанинг ўзига хос ҳаёт йўли кино санъати усталарини ҳам тинч қўймаган. Унга бағишлаб суратга олинган бадиий фильм кўп кино мухлисларига маълум. Нодирабегим таваллудининг 200 йиллиги олдидан улкан шоира ҳақида ҳикоя қилувчи яна бир фильм яратилмоқда. Бу рангли ҳужжатли фильмда шоиранинг серқирра ижодиёти ҳикоя қилинади. Бундан ташқари таниқли адабиётшунос олим ва драматург Ҳошимжон Раззоқнинг Нодирабегим тўғрисидаги ёзган пьесаси яна саҳналаштириляпти. Туроб Тўла қаламига мансуб «Нодирабегим» деб аталган асар эса Ҳамза номли Ўзбек давлат академик драма театри саҳнасида қайта тикланиб мухлисларга ҳавола этилади.

Воҳид ВАЛИЕВ.

СПОРТ ЯНГИЛИКЛАРИ

⊙ ТАЭКВОНДО. 26 ва 27 сентябрь кунлари Москва шаҳридаги «Дўстлик» спорт залида «Россия» Халқаро турнири бўлиб ўтди. Илк маротаба ўтказилган бу мусобақаларда Жанубий Корея, Англия, АҚШ, Канада, Болгария, Финляндия, Ўзбекистон ва бошқа бир қатор давлатлар қатнашди. Иштирокчилар орасида Осиё, Европа, Америка ва жаҳон чемпионлари ҳам бор эди.

Москва шаҳар таэквондо федерациясининг масъул котиби Роман Зариповнинг айтишича, «Россия» турнири унинг ташкилотчиларига 15 миллион сўмга тушди.

⊙ ТЕННИС. Франциядаги АТП турнирларида кетма-кет уч ғалабани қўлга киритган киевлик Андрей Медведев октябрь ойида ўтадиган Швеция очиқ чемпионатида иштирок этиш учун таклиф этилди.

Кузнинг энг бообрў мусобақаларидан ҳисобланадиган Швеция чемпионати жаҳоннинг энг кучли теннисчиларининг диққатини тортмоқда. Унда Халқаро таснифнинг биринчи ўнлигига кирувчи барча спортчилар, жумладан, швед Стефан Эдберг, америкалик Жим Курье ва Пит Сампрасларнинг қатнашиши кутилмоқда. Лекин талабгорларнинг таркиби шунчалар ранг-барангки, чемпионатда ўйнаш ҳуқуқини қўлга киритиш учун Уимблдон чемпиони Андре Агасси ва Иван Лендллдек «юлдузлар» ҳам Франкфуртда бўладиган АТП турнири «чиғириғидан» ўтишга мажбурлар.

⊙ ФУТБОЛ. Мюнхеннинг «Бавария» жамоаси билан бўладиган учрашувни кўргани кетаётган Дрезденнинг «Динамо» жамоаси мухлислари тушган ўн автобуснинг бири кўча ҳалокатига учради. Натижада ишқибозлардан бири шу ернинг ўзидаёқ жон берди, 13 киши жароҳатланди.

⊙ ЧИМ ХОККЕЙИ. Андижоннинг «Андижанка» жамоаси Малайзияда бўлиб ўтган Халқаро турнирда иштирок этди. Ирландия, Малайзиянинг энг кучли жамоаларини мағлубиятга учратган ўзбек хоккейчи қизлари мусобақа ғолиби бўлдилар.

Уларнинг бутун сарф-харажатларини жамоа ҳомийси — Андижон ип-газлама комбинати ўз бўйнига олди.

ЛОЙИҲА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ КОНСТИТУЦИЯСИ

МУҚАДДИМА

Ўзбекистон халқи:
инсон ҳуқуқларига ва миллий мустақиллик ғояларига содиқлигини тантанали равишда эълон қилиб,
ҳозирги ва келажак авлодлар олдидаги юксак масъулиятини англаган ҳолда,
ўзбек давлатчилиги ривожининг тарихий тажрибасига таяниб,
демократия ва ижтимоий адолатга садоқатини тасдиқлаб,
халқаро ҳуқуқнинг умумий эътироф этилган қоидаларини тан олган ҳолда,
республика фуқароларининг муносиб ҳаёт кечиришларини таъминлашга интилиб,
инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлат барпо этишни кўзлаб,
фуқаролар тинчлиги ва миллий иноқликни таъминлаш мақсадида ўзининг мухтор вакиллари сиймосида Ўзбекистон Республикасининг мазкур Конституциясини қабул қилади.

БИРИНЧИ БУЛИМ

АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАР

I-БОБ. ДАВЛАТ СУВЕРЕНИТЕТИ

1-модда. Ўзбекистон — суверен демократик республика. Давлатнинг «Ўзбекистон Республикаси» ва «Ўзбекистон» деган номлари бир маънони англатади.

2-модда. Давлат халқ иродасини ифода этиб, унинг манфаатларига хизмат қилади. Давлат органлари ва мансабдор шахслар жамият ва фуқаролар олдида масъулдирлар.

3-модда. Ўзбекистон Республикаси ўзининг миллий-давлат ва маъмурий-ҳудудий тузилишини, давлатни идора этиш тизимини белгилайди, ички ва ташқи сиёсатини амалга оширади.

Ўзбекистоннинг давлат чегараси ва ҳудуди дахлсиз ва бўлинмасдир.

4-модда. Ўзбекистон Республикасининг давлат тили ўзбек тилидир.

Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида истиқомат қилувчи барча халқларнинг тиллари, урф-одатлари ва анъаналарини ҳурмат қилинишини таъминлайди, уларнинг ривожланиши учун шароит яратиб беради.

5-модда. Ўзбекистон Республикаси қонун билан тасдиқланадиган ўз давлат рамзлари — байроғи, герби ва мадҳиясига эга.

6-модда. Ўзбекистон Республикасининг пойтахти — Тошкент шаҳри.

II БОБ. ХАЛҚ ҲОКИМИЯТЧИЛИГИ

7-модда. Халқ давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаидир.

Ўзбекистон Республикасида давлат ҳокимияти халқ манфаатларини кўзлаб ва Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ҳамда унинг асосида қабул қилинган қонунлар ваколат берган идоралар томонидангина амалга оширилади.

Конституцияда назарда тутилмаган тартибда давлат ҳокимияти ваколатларини олиш, ҳокимият идоралари фаолиятини тўхтатиб қўйиш ёки тугатиш, ҳокимиятнинг янги ва мувозий таркибларини тузиш Конституцияга хилоф ҳисобланади ва қонунга биноан жавобгарликка тортишга сабаб бўлади.

8-модда. Ўзбекистон халқини миллатидан қатъи назар, Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари ташкил этади.

9-модда. Давлат ва жамият ҳаётининг энг муҳим масалалари халқ муҳокамасига тақдим этилади, умумий овозга (референдумга) қўйилади. Референдум ўтказиш тартиби қонун билан белгиланади.

10-модда. Ўзбекистон халқи номидан фақат у сайлаган Республика Олий Мажлиси ва Президенти иш кўриши мумкин.

Жамиятнинг бирон бир қисми, сиёсий партия, жамоат бирлашмаси, ижтимоий ҳаракат ёки алоҳида шахс Ўзбекистон халқи номидан иш кўришга ҳақли эмас.

11-модда. Ўзбекистон Республикаси давлат ҳокимиятининг тизими ҳокимиятни қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятига тақсимланиши принципига асосланади.

12-модда. Ўзбекистон Республикасида ижтимоий ҳаёт сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрларнинг хилма-хиллиги асосида ривожланади.

Ҳеч қайси мафкура, дин расмий давлат мафкураси, дини сифатида ўрнатилиши мумкин эмас.

13-модда. Ўзбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга таянади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади.

Демократик ҳуқуқ ва эркинликлар Конституция ва қонунлар билан ҳимоя қилинади.

14-модда. Давлат ўз фаолиятини инсон ва жамият фаровонлигини кўзлаб, ижтимоий адолат принциплари асосида амалга оширади.

III БОБ. КОНСТИТУЦИЯ ВА ҚОНУННИНГ УСТУНЛИГИ

15-модда. Ўзбекистон Республикасида Конституция ва қонунларнинг устунлиги сўзсиз тан олинади.

Давлат, унинг органлари, мансабдор шахслар, фуқаролар ўз фаолиятларида Конституция ва қонунларга амал қиладилар.

Ўзбекистон Республикаси халқаро ҳуқуқнинг умумий эътироф этилган нормалари устунлигини тан олади.

16-модда. Мазкур Конституциянинг бирорта қоидаси Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқларига зарар етказадиган тарзда талқин этилиши мумкин эмас.

Бирорта ҳам қонун ёки бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжат Конституция нормалари ва қоидаларига зид келиши мумкин эмас.

IV БОБ. ТАШҚИ СИЁСАТ

17-модда. Ўзбекистон Республикаси халқаро муносабатларнинг тўла ҳуқуқли субъектидир. Унинг ташқи сиёсати давлатларнинг суверен тенглиги, куч ишлатмаслик ёки куч билан таҳдид қилмаслик, чегараларнинг дахлсизлиги, низоларни тинч йўл билан ҳал этиш, ички ишларга аралашмаслик қоидаларига ва халқаро ҳуқуқнинг умумий эътироф этилган бошқа қоидалари ва нормаларига амал қилади.

Республика давлатнинг ҳамда халқнинг олий манфаатлари, фаровонлиги ва хавфсизлигини таъминлаш мақсадида иттифоқлар тузиши, ҳамдўстликларга ва бошқа давлатлараро тузилмаларга кириши, шунингдек иттифоқлар, ҳамдўстлик ва бошқа давлатлараро тузилмалардан ажралиб чиқиши мумкин.

ИККИНЧИ БУЛИМ

ИНСОН ВА ФУҚАРОЛАРНИНГ АСОСИЙ ҲУҚУҚЛАРИ, ЭРКИНЛИКЛАРИ ВА БУРЧЛАРИ

V БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

18-модда. Барча фуқаролар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлиб, жинси, ирқи, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, қонун олдида тенгдирлар.

Имтиёз ва афзалликлар фақат қонун билан белгиланиб қўйилади ҳамда ижтимоий адолат принципларига мос бўлиши шарт.

19-модда. Ўзбекистон Республикаси фуқароси ва давлат бир-бирига нисбатан бўлган ҳуқуқлари ва бурчлари билан ўзаро боғлиқдирлар. Фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликлари дахлсиздир, улардан судсиз маҳрум этишга ёки уларни чеклаб қўйишга ҳеч ким ҳақли эмас.

20-модда. Фуқаролар ўз ҳуқуқ ва эркинликларини амалга оширишда бошқа шахсларнинг, давлат ва жамиятнинг қонуний манфаатлари, қонунлари ва эркинликларига путур етказмасликлари шарт.

VI БОБ. ФУҚАРОЛИК

21-модда. Ўзбекистон Республикасининг буткул ҳудудида ягона фуқаролик ўрнатилади.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги, унга қандай асосларда эга бўлганликдан қатъи назар, ҳамма учун тенгдир.

Қорақалпоғистон Республикасининг фуқароси айни вақтда Ўзбекистон Республикасининг фуқароси ҳисобланади.

Фуқароликка эга бўлиш, уни сақлаб қолиш ва йўқотиш асослари ва тартиби қонун билан белгиланади.

22-модда. Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида ҳам, уни ташқарисида ҳам ўз фуқароларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш ва уларга ҳомийлик кўрсатишни кафолатлайди.

23-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги чет эл фуқароларининг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари халқаро ҳуқуқ нормаларига мувофиқ таъминланади. Улар Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, қонунлари ва халқаро шартномалари билан белгиланган бурчларни адо этадилар.

VII БОБ. ШАХСИЙ ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАР

24-модда. Яшаш ҳуқуқи ҳар бир инсоннинг узвий ҳуқуқи. Ҳаётга суиқасд қилиш энг оғир жиноятдир.

Ҳеч ким қонунга асосланмаган ҳолда қамалиши ёки ҳибсга олиниши мумкин эмас.

25-модда. Жиноят содир этганликда айбланаётган ҳар бир шахс унинг айби қонуний тартибда, судда ошкора кўриб чиқилиб, аниқланмаганига қадар айбдор эмас деб ҳисобланади. Судда айбланаётган шахсга ўзини ҳимоя қилиш учун барча шароитлар таъминлаб берилади.

Ҳеч ким қийноққа солиниши, зўравонликка, шафқатсиз ёки қадр-қимматни камситувчи бошқа тарздаги муомалага дучор этилиши мумкин эмас.

Ҳеч кимнинг устидан унинг розилигисиз тиббий ёки илмий тажрибалар ўтказилиши мумкин эмас.

26-модда. Ҳар ким ўз шаъни ва обрўсига қилинган тажовузлардан, шахсий ҳаётга аралашишдан ҳимояланиш ва турар жой дахлсизлиги ҳуқуқига эга.

Ҳеч ким қонун назарда тутган ҳоллардан ва тартибдан ташқари бировнинг турар жойига кириши, тинтув ўтказиши ёки уни кўздан кечириши, ёзишмалар ва телефонда сўзлашувлар сирини ошкор қилиши мумкин эмас.

27-модда. Ўзбекистон Республикаси фуқароси Республика ҳудудида бир жойдан иккинчи жойга кўчиш, Ўзбекистон Республикасига келиш ва ундан чиқиб кетиш ҳуқуқига эга. Қонунда белгиланган чеклашлар бундан мустаснодир.

28-модда. Ҳар ким фикр, сўз ва эътиқод эркинлиги ҳуқуқига эга. Ҳар ким ўзи истаган ахборотни излаш, олиш ва уни тарқатиш ҳуқуқига эга, конституциявий тузумга қарши қаратилган ахборот бундан мустаснодир.

Фикр юритиш ва уни ифодалаш эркинлиги фақат шахсий, тижорат, шунингдек давлат сири бўлганлиги сабабли қонун билан чекланиши мумкин.

29-модда. Ўзбекистон Республикасининг барча давлат органлари, жамоат бирлашмалари ва мансабдор шахслари фуқароларга уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларига дахлдор бўлган ҳужжатлар, қарорлар ва бошқа материаллар билан танишиб чиқиш имкониятини яратиб бериши лозим.

30-модда. Барча учун дин эркинлиги кафолатланади. Ҳар бир инсон виждон эркинлиги ҳуқуқига, хоҳлаган динига эътиқод қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга. Ҳеч бир диний ташкилотнинг давлатдан бирон имтиёз олиши ва сиёсий ҳокимиятдан фойдаланиши мумкин эмас.

VIII БОБ. СИЁСИЙ ҲУҚУҚЛАР

31-модда. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари жамият ва давлат ишларини бошқаришда ҳам бевосита, ҳам ўз вакиллари орқали иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар. Бундай иштирок этиш ўзини-ўзи бошқариш, референдумлар ўтказиш ва давлат органларини демократик тарзда ташкил этиш йўли билан амалга оширилади.

32-модда. Фуқаролар ўз ижтимоий фаолликларини Ўзбекистон Республикаси қонунларига мувофиқ митинглар, йиғилишлар ва намойишлар шаклида амалга ошириш ҳуқуқига эга. Ҳокимият органлари фақат хавфсизлик нуқтаи назаридангина бундай тадбирлар ўтказилишини тўхтатиш ёки тақиқлаш ҳуқуқига эга. Бундай тўхтатиш ва тақиқлаш устидан судга арз қилиниши мумкин.

Махфий жамиятлар ва бирлашмалар тақиқланади.

33-модда. Ўзбекистон Республикаси фуқаролари касаба уюшмаларига, сиёсий партияларга ва бошқа жамоат бирлашмаларига уюшиш, оммавий ҳаракатларда иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар.

Сиёсий партияларда, жамоат бирлашмаларида, оммавий ҳаракатларда, шунингдек ҳокимиятнинг вакиллик органларида муҳолифатчи озчиликни ташкил этувчи шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қадр-қимматини ҳеч ким камситиши мумкин эмас.

34-модда. Ҳар бир шахс бевосита ўзи ва бошқалар билан биргаликда ваколатли органларга, муассасаларга ёки халқ вакилига ёзма равишда арз ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

Аризалар, таклифлар ва шикоятлар қонунда белгиланган тартибда ва муддатларда кўриб чиқилиши шарт.

IX БОБ. ИҚТИСОДИЙ ВА ИЖТИМОИЙ ҲУҚУҚЛАР

35-модда. Ҳар бир шахс мулкка эгалик қилиш ҳуқуқига эга. Банкка қўйилган пуллар сир тутилиши ва мерос қолдириш ҳуқуқи қонун билан кафолатланади.

36-модда. Ҳар бир шахс қонунда кўрсатилган тартибда меҳнат қилиш, эркин касб танлаш, одилона шароитларда меҳнат қилиш ва ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқига эгадир.

Суд ҳукми билан тайинланган жазони ўташ тартибидан ёки қонунда кўрсатилган бошқа ҳоллардан (ҳарбий хизмат чоғида, фавқулодда ҳолат шароитида ва ҳ. к.) ташқари мажбурий меҳнат тақиқланади.

37-модда. Барча ёлланиб ишлаётган фуқаролар дам олиш ҳуқуқига эгадирлар. Иш вақти ва ҳақ тўланадиган меҳнат таътилининг муддати қонун билан белгиланади.

38-модда. Ҳар ким қариганда, меҳнат лаёқатини йўқотганда, шунингдек боқувчисидан маҳрум бўлганда ва қонунда назарда тутилган бошқа ҳолларда ижтимоий таъминот олиш ҳуқуқига эга.

Пенсиялар, нафақалар, ижтимоий ёрдамнинг бошқа турларининг миқдори расман белгилаб қўйилган тирикчилик учун зарур энг кам миқдордан оз бўлиши мумкин эмас.

39-модда. Ҳар бир инсон малакали тиббий хизматдан фойдаланиш ҳуқуқига эга.

40-модда. Ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга.

Бепул умумий таълим олиш давлат томонидан кафолатланади.

Мактаб ишлари давлат назоратидадир.

X БОБ. ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИНГ КАФОЛАТЛАРИ

41-модда. Давлат фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамланган ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлайди.

42-модда. Ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмаларининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади.

43-модда. Вояга етмаганлар, меҳнатга лаёқатсизлар ва ёлғиз кексаларнинг ҳуқуқлари давлат ҳимоясидадир.

XI БОБ. ФУҚАРОЛАРНИНГ БУРЧЛАРИ

44-модда. Барча фуқаролар Конституцияда белгилаб қўйилган ҳуқуқларидан фойдаланадилар ва бурчларини бажарадилар.

45-модда. Фуқаролар Конституция ва қонунларга риоя этишга, бошқа кишиларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари, шаъни ва қадр-қимматини ҳурмат қилишга мажбур.

46-модда. Фуқаролар Ўзбекистон халқларининг тарихий, маънавий ва маданий меросини авайлаб асрашга мажбур.

47-модда. Фуқаролар атроф табиий муҳитга эҳтиёткорона муносабатда бўлишга мажбур.

48-модда. Фуқаролар қонун билан белгиланган солиқлар ва маҳаллий йиғимларни тўлашга мажбур.

49-модда. Ўзбекистон Республикасини ҳимоя қилиш — ҳар бир Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг бурчи. Фуқаролар қонунда белгиланган тартибда ҳарбий ёки муқобил хизматни ўташга мажбур.

УЧИНЧИ БУЛИМ

ЖАМИЯТ ВА ШАХС

XII БОБ. ЖАМИЯТНИНГ ИҚТИСОДИЙ НЕГИЗЛАРИ

50-модда. Ўзбекистон иқтисодиётининг негизи — ижтимоий бозор хўжалиги бўлиб, унда иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлиги истеъмолчиларнинг ҳуқуқи устунлигини ҳисобга олиб кафолатланади. Мулкчилик шаклларининг хилма-хиллиги ва тенг ҳуқуқлилиги, уларнинг ҳуқуқий жиҳатдан баб-баробар муҳофазаси, ҳалол рақобати ва ижтимоий фойдали бўлиши таъминланади.

Мулк дахлсиздир ва мулкдор фақат қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибдагина ўз мулкидан маҳрум этилиши мумкин.

51-модда. Мулкдор мулкига ўз хоҳишича эгалик қилади, ундан фойдаланади ва уни тасарруф этади. Мулкдан фойдаланиш экологик муҳитга зарар етказмаслиги, фуқаролар, юридик шахслар ва давлатнинг ҳуқуқларини ҳамда қонун билан қўриқланадиган манфаатларини бузмаслиги шарт.

52-модда. Ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ва бошқа табиий заҳиралар умуммиллий бойликдир, улардан оқилона фойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофазасидадир.

XIII БОБ. ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИ

53-модда. Ўзбекистон Республикасида қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган касаба уюшмалари, сиёсий партиялар, олимларнинг жамиятлари, ёшлар ташкилотлари, оммавий ҳаракатлар ва фуқароларнинг бошқа уюшмалари жамоат бирлашмалари сифатида эътироф этилади.

54-модда. Конституциявий тузумни зўрлик билан ўзгартиришни мақсад қилиб қўювчи, республиканинг суверенитети, яхлитлиги ва хавфсизлигига, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларига қарши чиқувчи, урушни, ижтимоий, миллий, ирқий ва диний адоватни тарғиб қилувчи, халқнинг соғлиги ва маънавиятига тажовуз қилувчи, шунингдек ҳарбийлаштирилган бирлашмаларнинг, миллий вв диний руҳдаги сиёсий партияларнинг ҳамда жамоат бирлашмаларининг тузилиши ва фаолияти тақиқланади.

55-модда. Давлат жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига риоя этилишини таъминлайди, уларга ижтимоий ҳаётда иштирок этиш учун тенг ҳуқуқий имкониятлар яратиб беради.

Давлат органлари ва мансабдор шахсларнинг жамоат бирлашмалари фаолиятига аралашишига, шунингдек жамоат бирлашмаларининг давлат органлари ва мансабдор шахслар фаолиятига аралашишига йўл қўйилмайди.

56-модда. Касаба уюшмалари ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларини ва манфаатларини ифода этади. Касаба ташкилотларига аъзо бўлиш ихтиёрийдир.

57-модда. Сиёсий партиялар турли табақа ва гуруҳларнинг сиёсий иродасини ифодалайдилар ва ўзларининг демократик йўл билан сайлаб қўйилган вакиллари орқали давлат ҳокимиятини тузишда иштирок этадилар. Сиёсий партиялар ўз фаолиятларини молиявий таъминлаш манбалари ҳақида Олий Мажлисга ёки у вакил қилган органга белгиланган тартибда ошкора ҳисоб бериб турадилар.

58-модда. Динлар ва диний бирлашмалар давлатдан ажратилган бўлиб, қонун олдида тенгдир. Давлат диний бирлашмаларининг фаолиятига аралашмайди.

59-модда. Жамоат бирлашмаларни тарқатиб юбориш, улар фаолиятини тақиқлаб ёки чеклаб қўйиш фақат суд қарори асосидагина амалга оширилади.

XIV БОБ. О И Л А

60-модда. Оила жамиятнинг асосий бўғинидир.

Никоҳ томонларнинг ихтиёрий розилиги ва тенг ҳуқуқлигига асосланади.

61-модда. Ота-оналар болаларини вояга етгунларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурдирлар.

Давлат ва жамият етим болаларни ва ота-оналарининг васийлигидан маҳрум бўлган болаларни боқиш, тарбиялаш ва ўқитишни таъминлайди, улар учун хайрия фаолиятини рағбатлантиради.

62-модда. Болалар, ота-оналарининг келиб чиқиши ва фуқаролик ҳолатидан қатъи назар, қонун олдида тенгдир.

63-модда. Вояга етган меҳнатга лаёқатли болалар ўз ота-оналари ҳақида ғамхўрлик қилишга мажбурдир.

XV БОБ. ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ

64-модда. Оммавий ахборот воситалари эркиндир ва қонунга мувофиқ ишлайди. Улар ахборотнинг тўғрилиги учун белгиланган тартибда жавобгардирлар.

Цензурага йўл қўйилмайди.

ТУРТИНЧИ БУЛИМ

ДАВЛАТ ВА МАЪМУРИЙ—ҲУДУДИЙ ТУЗИЛИШ

XVI БОБ. ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

65-модда. Суверен Қорақалпоғистон Республикаси Ўзбекистон Республикаси таркибига киради.

Қорақалпоғистон Республикасининг суверенитети Ўзбекистон Республикаси томонидан муҳофаза этилади.

66-модда. Қорақалпоғистон Республикаси ўз Конституциясига эга.

Қорақалпоғистоннинг Конституцияси Ўзбекистон Конституциясига зид бўлиши мумкин эмас.

67-модда. Ўзбекистон қонунлари Қорақалпоғистон Республикаси ҳудудида ҳам мажбурийдир.

68-модда. Қорақалпоғистон Республикасининг ҳудуди ва чегаралари унинг розилигисиз ўзгартирилиши мумкин эмас. Қорақалпоғистон Республикаси ўз маъмурий-ҳудудий тузилиши масалаларини мустақил ҳал қилади.

69-модда. Қорақалпоғистон Республикаси Ўзбекистон Республикаси таркибидан Қорақалпоғистон халқининг умумий референдуми асосида ажралиб чиқиш ҳуқуқини сақлаб қолади.

70-модда. Ўзбекистон Республикаси билан Қорақалпоғистон Республикасининг ўзаро муносабатлари Ўзбекистон Республикаси ва Қорақалпоғистон Республикаси ўртасида тузилган ўзаро шартномалар ҳамда битимлар билан тартибга солинади.

Ўзбекистон Республикаси ва Қорақалпоғистон Республикаси ўртасидаги низолар ўзаро келиштирув таомили ёрдамида ҳал этилади.

XVII БОБ. МАЪМУРИЙ-ҲУДУДИЙ ТУЗИЛИШ

71-модда. Ўзбекистон Республикаси вилоятлар, туманлар, шаҳарлар, шаҳарчалар, қишлоқлар, шунингдек Қорақалпоғистон Республикасидан иборат.

72-модда. Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳрининг чегараларини ўзгартириш, вилоятлар, туманлар ташкил қилиш ва тугатиш учун Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг розилиги талаб қилинади.

БЕШИНЧИ БУЛИМ

ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИНИНГ ТАШКИЛ ЭТИЛИШИ

XVIII БОБ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ

73-модда. Ўзбекистон Республикасининг бир палатали Олий Мажлиси олий давлат вакиллик органи бўлиб, қонун чиқарувчи ҳокимиятни амалга оширади.

74-модда. Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси ҳудудий сайлов округлари бўйича кўп партиялилик асосида беш йил муддатга сайланадиган 150 нафар депутатдан иборат.

Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлисига сайланиш ҳуқуқига сайлов кунигача ва сайлов куни 25 ёшга тўлган Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари эгадирлар.

Депутатликка номзодлар олдига қўйиладиган талаблар қонун билан белгиланади.

75-модда. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мутлоқ ваколатлари жумласига қуйидагилар киради:

1) Ўзбекистон Республикасининг Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш;

2) Ўзбекистон Республикаси қонунларини қабул қилиш ҳамда уларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш;

3) Ўзбекистон Республикасининг қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятлари тизимини ва ваколатларини белгилаш;

4) Ўзбекистон Республикаси таркибига янги давлат тузилмаларини қабул қилиш ва уларнинг Ўзбекистон Республикаси таркибидан чиқиши ҳақидаги қарорларни тасдиқлаш;

5) бож, валюта ва кредит ишларини қонун йўли билан тартибга солиш, давлат банкларини бошқариш;

6) маъмурий-ҳудудий тузилиш масалаларини қонун йўли билан тартибга солиш, Ўзбекистон Республикасининг чегараларини ўзгартириш;

7) Ўзбекистон Республикаси ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини белгилаш ва давлат стратегик дастурларини қабул қилиш;

8) Ўзбекистон Республикасининг бюджетини қабул қилиш ва унинг ижросини назорат этиш, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни белгилаш;

9) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ва маҳаллий вакиллик органларига сайлов тайинлаш; Марказий сайлов комиссиясини тузиш;

10) Конституциявий муҳлат ўтиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлов кунини тайинлаш;

11) Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раисини ва унинг ўринбосарларини сайлаш;

12) Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судини сайлаш;

13) Ўзбекистон Республикаси Олий Судини сайлаш;

14) Ўзбекистон Республикасининг Олий хўжалик судини сайлаш;

15) Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг раисини сайлаш;

16) Ўзбекистон Республикаси Президентининг Бош вазири унинг биринчи ўринбосари ва ўринбосарлари, Вазирлар Маҳкамаси аъзоларининг тайинланиши ҳамда мазкур мансабдор шахсларнинг лавозимидан озод этилиши тўғрисидаги Фармонларини тасдиқлаш;

17) Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ўзбекистон Республикаси Бош Прокурори ва унинг ўринбосарларини тайинлаш ва лавозимларидан озод этиш тўғрисидаги фармонларини тасдиқлаш;

18) Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимига биноан Ўзбекистон Республикаси Марказий Давлат банки бошқаруви раисини тайинлаш ва лавозимидан озод этиш;

19) Ўзбекистон Республикаси Президентининг вазирликлар, давлат қўмиталари ва бошқа давлат бошқаруви органларини тузиш ва тугатиш ҳақидаги Фармонларини тасдиқлаш;

20) Ўзбекистон Республикаси Президентининг умумий ёки қисман сафарбарлик эълон қилиш, фавқулодда ҳолат жорий этиш, уни узайтириш ва тўхтатиш тўғрисидаги Фармонларини тасдиқлаш;

21) халқаро шартномаларни ратификация ва денонсация қилиш;

22) давлат мукофотлари ва унвонларини таъсис этиш;

(Давоми 3-бетда).

ЛОЙИҲА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ КОНСТИТУЦИЯСИ

(Давоми. Боши 2-бетда).

23) туманлар, шаҳарлар, вилоятларни ташкил этиш, тугатиш, номини ўзгартиш ва уларнинг чегараларини ўзгартириш;

24) ушбу Конституцияда назарда тутилган бошқа ваколатларини амалга ошириш.

Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси ўзининг мутлақ тасарруфида бўлган ваколатларни ўзи тузадиган органларга, республиканинг бошқа давлат органларига ва мансабдор шахсларга беришга ҳақлидир.

76-модда. Олий Мажлис йиғини жами депутатларнинг камида учдан икки қисми иштирок этган тақдирдагина ваколатли ҳисобланади.

77-модда. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва унинг органлари йиғинида Ўзбекистон Республикасининг Президенти, Бош Вазир ва Вазирлар Маҳкамасининг аъзолари, Республиканинг Конституциявий Суди, Олий Суди, Олий Хўжалик Суди раислари, Бош прокурори, Марказий Давлат Банки бошқарувининг раиси иштирок эта оладилар.

78-модда. Ваколат муддати тугагач, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси янги чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси иш бошлагунига қадар ўз ваколатини сақлаб қолади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг сайловдан кейинги биринчи йиғилиши Марказий сайлов комиссияси томонидан сайловдан кейин икки ойдан кечиктирмай чақирилади.

79-модда. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида қонун лойиҳаларини таклиф этиш ташаббуси билан чиқиш ҳуқуқига Ўзбекистон Республикасининг Президенти, шунингдек ўзининг давлат олий органи орқали Қорақалпоғистон Республикаси, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг депутатлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Суди, Олий Суди, Олий хўжалик Суди, Бош прокурори эгадирлар.

80-модда. Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси қонунлар, қарорлар ва бошқа ҳужжатлар қабул қилади. Қонуннинг қабул қилиш учун Олий Мажлис депутатларининг кўпчилик овози талаб этилади.

Конституциявий қонунлар қабул қилиш учун Олий Мажлис депутатларининг учдан икки қисмидан кўпрогининг овози талаб этилади.

Қонунлар ва бошқа норматив ҳужжатлар тадбиқ этилиши учун матбуотда эълон қилиниши шарт.

81-модда. Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси Олий Мажлис Раисини ва унинг уч ўринбосарини, шу жумладан Қорақалпоғистон Республикасидан ўринбосарини сайлайди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ҳисоб бериб туради.

82-модда. Олий Мажлис Раиси ва унинг ўринбосарлари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари орасидан яширин овоз бериш йўли билан сайланади.

Ўзбекистон Олий Мажлиси Раисининг ўринбосарларидан бири лавозимига кўра Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг депутати бўлмиш Қорақалпоғистон вакили ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси раиси ва унинг ўринбосарларининг ваколат муддати — 5 йил.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси этиб бир шахсни сурункасига икки муддатдан ортиқ сайлаш мумкин эмас.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатларининг учдан икки қисмидан кўпроғи берган яширин овоз билан Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси Раиси муддатидан илгари чақириб олиниши мумкин.

83-модда. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси:

— Олий Мажлис муҳокамасига қўйиладиган масалаларни тайёрлашга умумий раҳбарлик қилади;

— Олий Мажлис йиғинларини чақиради, Олий Мажлис кун тартибига киритиладиган таклифларни қўмиталар ва комиссиялари раислари билан биргаликда тайёрлайди;

— Олий Мажлис йиғилишларида раислик қилади;

— Олий Мажлис қўмиталари ва комиссияларининг фаолиятини мувофиқлаштириб туради;

— қонунларнинг ва Олий Мажлис қарорларининг бажарилишини назорат қилишни ташкил этади;

— парламентлараро алоқаларни амалга ошириш ишларига ва халқаро парламент ташкилотлари иши билан боғлиқ гуруҳлар фаолиятига раҳбарлик қилади;

— Олий Мажлис Раисининг ўринбосарларини, Олий Мажлис қўмиталари ва комиссиялари раисларини сайлаш учун Олий Мажлисга номзодларни тақдим этади;

— қўмиталар ва комиссиялар раисларининг таклифига мувофиқ қўмиталар ва комиссиялар таркибини ўзгартириб, сўнгра бу ўзгартишларни Олий Мажлис тасдиғига киритади;

— Олий Мажлиснинг матбуот органлари фаолиятига кундалик раҳбарликни амалга оширади; Олий Мажлис матбуот органлари низомларини ва таҳрир ҳайъатларини ҳамда уларнинг ишлаши учун зарур харажатлар сметасини тасдиқлайди; Олий Мажлисга қарашли матбуот органлари муҳаррирларини тайинлайди ва лавозимларидан озод қилади;

— Олий Мажлис депутатлари ва девонининг ишлаши учун зарур харажатлар сметасини тасдиқлайди;

— Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг қарорларини имзолайди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси фармойишлар чиқаради.

84-модда. Олий Мажлис қонун лойиҳалари тайёрлаш ишларини олиб бориш, Олий Мажлисга хавола этиладиган масалаларни дастлабки тарзда кўриб чиқиш ва тайёрлаш, Олий Мажлиснинг юқорида кўрсатилган ваколатларини амалга ошириш, қонунларнинг ва Олий Мажлис қарорларининг ижросини назорат қилиб туриш учун депутатлар орасидан қўмиталар ва комиссиялар сайлайди.

Олий Мажлис зарур бўлган тақдирда депутатлардан иборат комиссиялар, тафтиш комиссиялари ва бошқа доимий ҳамда мувақќат ишловчи комиссияларни тузади.

85-модда. Олий Мажлисда мансабдор шахсларни тайинлаш, сайлаш ва тасдиқлаш, бюджетни ва узоқ муддатли инвестиция дастурларини тасдиқлаш учун дастлаб Олий Мажлис тегишли қўмиталари ва комиссиялари бу масалаларни кўриб чиққан ва хулоса берган бўлиши керак.

86-модда. Олий Мажлис депутатлари белгиланган тартибда маош ва харажат пули оладилар. Олий Мажлисда доимий ишлайдиган депутатлар ўз ваколатлари даврида бошқа ҳақ тўланадиган лавозимни эгаллашлари ва тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишлари мумкин эмас.

87-модда. Олий Мажлис депутати даҳлсизлик ҳуқуқидан фойдаланади. У Олий Мажлиснинг розилигисиз жиноий жавобгарликка тортилиши, ҳибсга олиниши ёки суд томонидан бериладиган маъмурий жазога тортилиши мумкин эмас.

XIX БОБ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ

88-модда. Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ўзбекистон Республикасида давлатнинг ва ижро этувчи ҳокимиятнинг бошлиғидир.

89-модда. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига ўттиз беш ёшдан кичик бўлмаган, давлат тилини яхши биладиган, бевосита сайловгача камида 10 йил Ўзбекистон ҳудудида муқим яшаган Ўзбекистон Республикаси фуқароси сайланиши мумкин. Бир шахс сурункасига икки муддатдан ортиқ Ўзбекистон Республикасининг Президенти бўлиши мумкин эмас.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари томонидан умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан беш йил муддатга сайланади. Президентни сайлаш тартиби Ўзбекистон Республикасининг қонуни билан белгиланади.

90-модда. Президент ўз вазифасини бажариб турган даврда сиёсий партияга аъзолигини тўхтатиб туради, бошқа ҳақ тўланадиган лавозимни эгаллаши, вакиллик органининг депутати бўлиши, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиши мумкин эмас.

Президентнинг шахси даҳлсиздир ва қонун билан муҳофаза этилади.

91-модда. Президент Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси йиғилишида қуйидаги қасамёдни қабул қилган пайтдан бошлаб ўз лавозимига киришган ҳисобланади:

«Ўзбекистон халқига садоқат билан хизмат қилишга, Республиканинг Конституцияси ва қонунларига қатъий риоя этишга, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларига кафолат беришга, Ўзбекистон Республикаси Президенти зиммасига юклатилган вазифаларни виждонан бажаришга тантанали касамёд қиламан».

92-модда. Ўзбекистон Республикасининг Президенти:

1) Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларига, Конституция ва қонунларига риоя этилишининг кафилидир;

2) Ўзбекистон Республикасининг суверенитети, хавфсизлиги ва ҳудудий яхлитлигини муҳофаза этиш, миллий-давлат тузилиши масалаларига доир қарорларни рўёбга чиқариш юзасидан зарур чора-тадбирлар кўради;

3) мамлакат ичкарисида ва халқаро муносабатларда Ўзбекистон Республикаси номидан иш кўради;

4) музокаралар олиб боради ва Ўзбекистон Республикасининг шартномаларини имзолайди; Республика томонидан тузилган шартномаларига ва унинг мажбуриятларига риоя этилишини таъминлайди;

5) ўз ҳузурида аккредитациядан ўтган дипломатик ва бошқа вакилларнинг ишонч ва чақирув ёрлиқларини қабул қилади;

6) Ўзбекистон Республикасининг чет давлатлардаги дипломатик ва бошқа вакилларини тайинлайди ҳамда лавозимларидан озод қилади;

7) Республика Олий Мажлисига ҳар йили ички ва халқаро аҳвол хусусида маълумотнома тақдим этади;

8) ижро этувчи ҳокимият девонини тузади ва унга раҳбарлик қилади; республика олий ҳокимияти ва бошқарув органларининг баҳамжиҳат ишлашини таъминлайди; Ўзбекистон Республикаси вазирликларини, давлат қўмиталарини ҳамда давлат бошқарувининг бошқа органларини тузади ва тугатади, кейинчалик шу масалаларга доир Фармонларни Олий Мажлис тасдиғига киритади;

9) Бош вазир, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, Вазирлар Маҳкамаси аъзоларини, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори ва унинг ўринбосарларини тайинлайди ва лавозимидан озод қилади, кейинчалик бу масалаларни Олий Мажлиснинг тасдиғига киритади;

10) Олий Мажлисга Конституциявий суд раиси ва аъзолари, Олий суд раиси ва аъзолари, Олий хўжалик суди раиси ва аъзолари, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг раиси, Ўзбекистон Республикаси табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг раиси лавозимларига номзодларни тақдим этади;

11) Вилоят, туман, шаҳар ва хўжалик судларининг судьяларини тайинлайди ва лавозимларидан озод этади;

12) вилоятлар ҳокимларини ва Тошкент шаҳар ҳокимини тайинлайди ва лавозимидан озод қилади, кейинчалик тегишли халқ депутатлари Кенгашининг тасдиғига қўяди; Конституцияни, қонунларни бузган, ҳоким шаънини ва қадр-қимматига доғ туширадиган хатти-ҳаракат қилган туман ва шаҳар ҳокимларини Президент ўз қарори билан лавозимидан озод этишга ҳақли;

13) республика вазирликлари ва идораларининг, шунингдек ҳокимларнинг қабул этган ҳужжатларини бекор қилади;

14) Ўзбекистон Республикасининг қонунларини имзолайди; қонунга ўз эътирозларини илова этиб, уни такрорий муҳокама қилиш ва овозга қўйиш учун Олий Мажлисга қайтаришга ҳақли. Агар Олий Мажлис илгари ўзи қабул қилган қарорни учдан икки қисмдан иборат кўпчилик овоз билан тасдиқласа, Президент қонунни имзолайди;

15) фавқулодда вазиятлар (реал ташқи хавф, оммавий тартибсизликлар, катта ҳалокатлар, табиий офат, эпидемия ва шу кабилар) юз берган тақдирда фуқароларнинг хавфсизлигини таъминлашни кўзлаб, Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида ёки унинг айрим жойларида фавқулодда ҳолат жорий этиб, қабул қилган қарорни зудлик билан, уч кундан кечиктирмай, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тасдиғига киритади. Фавқулодда ҳолат жорий этиш шартлари ва тартиби қонун билан белгиланади;

16) Республика Қуролли Кучларининг Олий Бош қўмондонидир, Қуролли Кучларнинг олий қўмондонларини тайинлайди ва вазифасидан озод қилади; олий ҳарбий унвонларни беради;

17. Ўзбекистон Республикаси ҳужумга учраган тақдирда ёки тажовуздан бирбирини мудофаа қилиш юзасидан тузилган шартнома мажбуриятларини бажариш зарурати туғилганда уруш ҳолати эълон қилади ва кейинчалик бу қарорини уч кун ичида Олий Мажлис тасдиғига киритади;

18) Ўзбекистон Республикасининг нишонлари, медаллари ва ёрлиғи билан мукофотлайди, Ўзбекистон Республикасининг мартаба ва фахрий унвонларини беради;

19) Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига ва сиёсий бошпана беришга оид масалаларни ҳал этади;

20) Ўзбекистон Республикасининг судлари томонидан ҳукм қилинган фуқароларнинг гуноҳидан кечади ва афв этиш тўғрисида ҳужжатлар қабул қилади.

21) Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқ ўз ваколатига киритилган бошқа масалаларни ҳал қилади.

Президент ўз ваколатларини ижро этишни давлат идораларига ёки мансабдор шахсларга топширишга ҳақли эмас.

93-модда. Ўзбекистон Республикасининг Президенти Конституцияга ва қонунларга асосланиб ҳамда уларни ижро этиш юзасидан республиканинг бутун ҳудудида мажбурий кучга эга бўлган фармонлар, қарорлар ва фармойишлар чиқаради.

94-модда. Олий Мажлис таркибида унинг нормал фаолиятини хавф остида қолдирадиган ҳал қилиб бўлмайдиган ихтилофлар юз берганда ёҳуд у бир неча марта Конституцияга зид қарорлар қабул қилган тақдирда, Президентнинг Конституциявий Суд билан бамаслаҳат қабул қилган қарори асосида Олий Мажлис тарқатиб юборилиши мумкин. Олий Мажлис тарқатилгандан сўнг унга янги сайлов уч ой мобайнида ўтказилади.

Олий Мажлис фавқулодда ҳолат жорий этилган даврда тарқатилиши мумкин эмас.

95-модда. Ўзбекистон Республикасининг Президенти бетоблиги сабабли ўз вазифасини бажара олмаслиги Олий Мажлис тузган давлат тиббий комиссияси хулосаси билан тасдиқланган тақдирда ўн кун муддат ичида Олий Мажлиснинг фавқулодда йиғинида депутатлар орасидан Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини вақтинча бажарувчи сайланади. Бундай ҳолда уч ой муддат ичида умумий асосда Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови ўтказилиши керак.

96-модда. Конституциявий муҳлат тугаши муносабати билан истеъфога чиққан Президент умрбод Конституциявий Суд аъзоси этиб тасдиқланади.

XX БОБ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ

97-модда. Вазирлар Маҳкамаси таркибини Ўзбекистон Республикаси Президенти тузади ва у Олий Мажлис томонидан тасдиқланади.

Қорақалпоғистон Республикаси ҳукуматининг бошлиғи Вазирлар Маҳкамаси таркибига ўз лавозими бўйича киради.

Вазирлар Маҳкамаси иқтисодиётнинг, ижтимоий ва маънавий соҳанинг самарали фаолиятига раҳбарликни, қонунлар, Олий Мажлиснинг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишлари ижросини таъминлайди.

Вазирлар Маҳкамаси амалдаги қонунларга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча органлар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар томонидан бажарилиши мажбурий бўлган қарорлар ва фармойишлар чиқаради.

Вазирлар Маҳкамаси янги сайланган Олий Мажлис олдида ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилади.

Вазирлар Маҳкамасининг фаолиятини ташкил этиш тартиби ва ҳуқуқ доираси қонун билан белгиланади.

XXI БОБ. МАҲАЛЛИЙ ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ АСОСЛАРИ

98-модда. Вилоятлар, туманлар ва шаҳарларда (туманга бўйсунадиган шаҳарлардан, шунингдек шаҳар таркибига кирувчи туманлардан ташқари) ҳокимлар бошчилик қиладиган халқ депутатлари Кенгашлари ҳокимиятнинг вакиллик органлари бўлиб, улар давлат ва фуқароларнинг манфаатларини кўзлаб ҳудудий аҳамиятга молик масалаларни ҳал этадилар.

99-модда. Маҳаллий ҳокимият органлари ихтиёрига қуйидагилар киради:

Қонунийликни, ҳуқуқтартиботни ва фуқароларнинг хавфсизлигини таъминлаш, ҳудудларни иқтисодий, ижтимоий ва маданий ривожлантириш масалалари, маҳаллий бюджет, маҳаллий солиқлар, йиғимларни белгилаш ва улардан фойдаланиш; бюджетдан ташқари жамғармаларни ҳосил қилиш; коммунал хўжаликни бошқариш;

атроф-муҳитни муҳофаза қилиш;

фуқаролик ҳолатларини қайд этишни таъминлаш;

норматив ҳужжатларни қабул қилиш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва Ўзбекистон Республикаси қонунларига зид келмайдиган бошқа ваколатлар.

100-модда. Маҳаллий ҳокимият органлари Ўзбекистон Республикасининг қонунларини, Президент фармонларини, давлат ҳокимиятининг юқори органлари қарорларини амалга оширадилар, халқ депутатлари қуйи Кенгашлари фаолиятига раҳбарлик қиладилар, республика ва маҳаллий аҳамиятга молик масалаларни муҳокама қилишда қатнашадилар.

Юқори органларнинг ўзларига берилган ваколат доирасида қабул қилган қарорлари қуйи органлар ижро этиши учун мажбурийдир.

Халқ депутатлари Кенгашлари ва ҳокимларнинг ваколатлари муддати — 5 йил.

101-модда. Вилоят, туман ва шаҳар вакиллик ва ижроия ҳокимиятини тегишли ҳудудда ҳоким бошқаради.

Вилоятлар ҳокимлари ва Тошкент шаҳри ҳокими Президент томонидан тайинланади ва лавозимидан озод қилинади ҳамда тегишли халқ депутатлари Кенгаши томонидан тасдиқланади.

Туман ва шаҳарларнинг ҳокимлари тегишли вилоят ҳокими томонидан тайинланади ҳамда тегишли халқ депутатлари Кенгаши томонидан тасдиқланади.

Шаҳарлардаги туманларнинг ҳокимлари тегишли шаҳар ҳокими томонидан тайинланади ва шаҳар халқ депутатлари Кенгаши томонидан тасдиқланади.

102-модда. Вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари ўз ваколатларини яккабошчилик асосида амалга оширадилар ва ўзлари раҳбарлик қилаётган органларнинг қарорлари ва ҳаракатлари учун шахсан жавобгардирлар.

Барча бўғиндаги халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари ва ҳокимларининг фаолиятини ташкил қилиш уларнинг ваколат доираси ва сайланиш тартиби қонунлар билан белгиланади.

103-модда. Ҳоким ўзига берилган ваколатлар доирасида қарор ва фармойишлар чиқаради, бу қарор ва фармойишлар тегишли ҳудуддаги барча корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва жамиятлар, шунингдек мансабдор шахслар ва фуқаролар томонидан бажарилиши мажбурий.

104-модда. Қишлоқ ва маҳаллаларда фуқароларнинг йиғинлари ўзини-ўзи бошқариш органлари бўлиб, улар икки ярим йил муддатга Кенгаш раисини (оқсоқолини) ва унинг маслаҳатчиларини сайлайди.

Ўзини-ўзи бошқариш органларини сайлаш тартиби, фаолиятини ташкил этиш ҳамда ваколат кўлами қонун билан белгиланади.

XXII БОБ. САЙЛОВ ТИЗИМИ

105-модда. Ўзбекистон Республикасининг барча фуқаролари вакиллик органларига сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эга. Ҳар бир сайловчи бир овозга эга. Овоз бериш ҳуқуқи, ўз хоҳиш-иродасини билдириш тенглиги ва эркинлиги қонун билан кафолатланади.

Ўзбекистон Республикасида Президент сайлови, ҳокимиятнинг вакиллик органлари сайлови умумий, тенг, тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади. Ўзбекистон Республикасининг 18 ёшга тўлган фуқаролари сайлаш ҳуқуқига эгадирлар.

Суд томонидан лаёқатсиз деб топилган фуқаролар, шунингдек озодликдан маҳрум этиш жойларида сақланаётган шахслар сайланиши мумкин эмас ва сайловда қатнашмайдилар. Бошқа ҳар қандай ҳолларда фуқароларнинг сайлов ҳуқуқларини тўғридан-тўғри ёки билвосита чеклашга йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон Республикаси фуқароси бир вақтнинг ўзида иккидан ортиқ вакиллик органида депутат бўлиши мумкин эмас.

106-модда. Сайлов ўтказиш тартиби қонун билан белгиланади.

XXIII БОБ. СУД ҲОКИМИЯТИ

107-модда. Ўзбекистон Республикасида суд ҳокимияти қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятлардан, сиёсий партиялардан, бошқа жамоат бирлашмаларидан мустақил ҳолда иш юритади.

108-модда. Ўзбекистон Республикасининг Суд ҳокимияти 10 йил муддатга сайланадиган Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди, Ўзбекистон Республикаси Олий суди, Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди, Қорақалпоғистон Республикасининг Олий Судидан, беш йил муддатга тайинланадиган вилоят судлари, Тошкент шаҳар суди, туман, шаҳар ва хўжалик судларидан иборат.

Судларни ва уларнинг фаолиятини ташкил этиш ва тартиби қонун билан белгиланади.

Фавқулодда судлар тузишга йўл қўйилмайди.

109-модда. Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятларнинг ҳужжатлари Конституцияга қанчалик мослигига доир ишларни кўради.

Конституциявий суд ҳуқуқ соҳасидаги мутахассислар орасидан Конституциявий суд раиси, раис ўринбосари ва судларидан, шу жумладан Қорақалпоғистон Республикасининг вакилидан иборат таркибда сайланади.

Конституциявий суднинг раиси ва аъзолари депутат бўла олмайдилар.

Конституциявий суд судьялари даҳлсизлик ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Конституциявий суд аъзолари айни бир пайтда бошқа давлат органларининг таркибига киришлари мумкин эмас.

Конституциявий суд судьялари ўз фаолиятларида мустақилдирлар ва фақат Ўзбекистон Республикаси Конституциясига бўйсунадилар.

110-модда. Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Суди:

а) қонунларнинг ва Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши қабул қилган ўзга ҳужжатларнинг, Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонларининг, ҳукумат қарорларининг, давлат ҳокимияти маҳаллий органлари қарорларининг, Ўзбекистон Республикаси давлатлараро шартномаларининг ва ўзга мажбуриятларининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мослигини аниқлайди;

б) Қорақалпоғистон Республикасининг Конституцияси Ўзбекистон Республикаси Конституциясига, Қорақалпоғистон Республикасининг қонунлари Ўзбекистон Республикаси қонунларига мувофиқлиги тўғрисида хулоса беради;

в) Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари томонидан берилган ваколат доирасида бошқа ишларни ҳам кўриб чиқади;

Конституциявий суднинг қарорлари матбуотда эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киради. Улар қатъий ва улар устидан шикоят қилиш мумкин эмас.

Конституциявий судни ташкил этиш ва унинг фаолият тартиби қонун билан белгиланади.

111-модда. Судялар мустақилдирлар, фақат қонунга бўйсунадилар. Судяларнинг одил судловни амалга ошириш борасидаги фаолиятига бирон бир тарзда аралашишга йўл қўйилмайди ва бундай аралашиш қонунга мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

Судяларнинг даҳлсизлиги қонун билан кафолатланади.

Олий суд ва Олий хўжалик суди раислари ва аъзолари Олий Мажлиснинг депутати бўлолмайдилар.

Судялар, шу жумладан туман судьялари сиёсий партиялар ва ҳаракатларнинг аъзоси бўлишлари ва ҳақ тўланадиган бирон-бир бошқа лавозимни эгаллашлари мумкин эмас.

Судя қонунда кўрсатилган асослар бўлгандагина ваколат муддати тугагунга қадар судя вазифасидан озод этилиши мумкин.

112-модда. Ҳамма судларда ишлар очиқ кўрилади. Ишларни ёпиқ мажлисда тинглашга қонунда белгиланган ҳоллардагина йўл қўйилади.

113-модда. Суд ҳокимияти чиқарган ҳужжатлар барча давлат органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар учун мажбурийдир.

114-модда. Ўзбекистон Республикасида суд ишларини юритиш ўзбек тилида, қорақалпоқ тилида, ёки муайян жойдаги кўпчилик аҳоли сўзлашадиган тилда олиб борилади. Суд ишлари олиб борилаётган тилни билмаган судда қатнашувчи шахсларнинг таржимон орқали иш материаллари билан тўла танишиш ва суд ишларида иштирок этиш ҳуқуқи ҳамда судда она тилида сўзлашиш ҳуқуқи таъминланади.

115-модда. Айбланувчи ҳимояланиш ҳуқуқи билан таъминланади. Суд ишини юритишнинг ҳар қандай босқичида малакали юридик ёрдам олиш ҳуқуқи кафолатланади. Фуқароларга, ташкилотларга ва муассасаларга юридик ёрдам кўрсатиш учун адвокатура ишлайди. Адвокатурани ташкил этиш ва унинг фаолият тартиби қонун билан белгиланади.

XXIV БОБ. ПРОКУРАТУРА

116-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида қонунларнинг аниқ ва бир хилда бажарилиши устидан олий назоратни Ўзбекистон Республикасининг прокуратураси амалга оширади.

117-модда. Прокуратура органларининг ягона марказлаштирилган тизимига Ўзбекистон Республикасининг Бош прокурори бошчилик қилади.

Қорақалпоғистон Республикасининг Прокурори Ўзбекистон Республикасининг Бош прокурори билан келишилган ҳолда Қорақалпоғистон Республикасининг олий вакиллик органи томонидан тайинланади.

Вилоятларнинг прокурорлари, туман ва шаҳар прокурорлари Ўзбекистон Республикасининг Бош прокурори томонидан тайинланади.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг, Қорақалпоғистон Республикаси Прокурорининг, вилоят, туман ва шаҳар прокурорларининг ваколат муддати — 5 йил.

118-модда. Ўзбекистон Республикаси Прокуратура органлари ўз ваколатларини ҳар қандай давлат органлари, жамоат бирлашмалари ва мансабдор шахслардан мустақил ҳолда, фақат қонунга бўйсуниб амалга оширадилар.

Прокурорлар ўз ваколатлари даврида сиёсий партияларга ва сиёсий мақсадларни кўзловчи бошқа жамоат бирлашмаларига аъзоликни тўхтатиб турадилар.

Прокуратура органларини ташкил этиш, уларнинг ваколатлари ва фаолият тартиби қонун билан белгиланади.

119-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жиноятчиликка қарши кураш бўйича тезкор қидирув, тергов ва бошқа махсус вазифаларни мустақил равишда бажарувчи хусусий кооператив ташкилотлар, жамоат бирлашмалари ва уларнинг бўлинмаларини тузиш ҳамда уларнинг фаолият кўрсатиши таъқиқланади.

Қонунийлик ва ҳуқуқий-тартиботни, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга жамоат ташкилотлари ва фуқаролар ёрдам кўрсатишлари мумкин.

XXV БОБ. МОЛИЯ ВА БЮДЖЕТ

120-модда. Ўзбекистон Республикаси ўз молия ва пул-кредит тизимига эга.

Ўзбекистоннинг давлат бюджети Республика бюджетидан, Қорақалпоғистон Республикаси бюджетидан ва маҳаллий бюджетлардан иборат.

121-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ягона солиқ тизими амал қилади. Солиқлар жорий қилишга фақат Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси ҳақли.

122-модда. Ўзбекистон Республикасининг банк тизимини Республика Марказий банки бошқаради.

XXVI БОБ. МУДОФАА ВА ХАВФСИЗЛИК

123-модда. Ўзбекистон Республикасининг Қуролли Кучлари республика манфаатларини, аҳолининг тинч ҳаётини, Ўзбекистон Республикасининг давлат суверенитетини ва ҳудудий яхлитлигини ҳимоя қилиш учун ташкил этилади.

Қуролли Кучларнинг тузилиши ва уларни ташкил этиш қонун билан белгиланади.

124-модда. Ўзбекистон Республикаси хавфсизликни қуролли тажовуздан ҳимояланиш учун етарли даражада таъминлайди.

ОЛТИНЧИ БЎЛИМ

КОНСТИТУЦИЯНИНГ КУЧГА КИРИШИ ВА УНИ ЎЗГАРТИРИШ ТАРТИБИ

XXVII БОБ. КОНСТИТУЦИЯНИ ЎЗГАРТИРИШ ТАРТИБИ

125-модда. Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ўзгартишлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси жами депутатларининг камида учдан икки қисмдан иборат кўпчилиги томонидан қабул қилинган қонунлар билан киритилади.

126-модда. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси тегишли таклиф киритилгандан кейин олти ой мобайнида Конституцияга ўзгартишлар ҳамда тузатишлар тўғрисида кенг ва ҳар тарафлама муҳокамани ҳисобга олган ҳолда қонун қабул қилиши мумкин. Агар Олий Мажлис Конституцияни ўзгартириш тўғрисидаги таклифни рад этса, таклиф бир йил ўтгандан кейингина қайта киритилиши мумкин.

XXVIII БОБ. КОНСТИТУЦИЯНИНГ КУЧГА КИРИШИ

127-модда. Ушбу Конституциянинг кучга кириши тартиби Олий Мажлиснинг тегишли қарори билан белгиланади.

Ўзбекистон Жумҳурияти Конституцияси лойиҳаси Ўзбекистон Жумҳурияти Олий Кенгашининг топшириғига мувофиқ Конституциявий комиссия томонидан тайёрланган.

Конституция лойиҳасига оид мулоҳазалар, таклифлар, истаклар қуйидаги манзилга юборилсин:

Тошкент шаҳри, 700008, Ҳукумат уйи, Ўзбекистон Жумҳурияти Олий Кенгаши, Конституциявий комиссияга.

Телефонлар: 398-160, 398-536, 398-665, 398-786.

Кулинг дўстлар, умрингиз узун бўлади

Юсуфжон қизиқ ШАКАРЖОНОВ.

ҒАЛАТИ ХАБАРЛАР

ЯНГИ ширкатга «Қиёматли қарз» деб ном қўйилди. Ширкатнинг асосий вазифаси одамларнинг бир-бирларига қарз учун пул бериб туришларига воситачилик қилишдир. Шуниси диққатга сазоворки, шартномани бузган киши қарз берган одам томонидан эмас, балки ширкат томонидан тўлдирилган ҳужжатлар орқали судга даъво аризаси беради. Шу усулда қарз ундириб олинади. Ширкат бу беминнат хизмати учун (қарзга берилаётган пул ҳисобидан) қарз бераётган мижоздан атиги ўн фоиз, қарз олаётган мижоздан эса йигирма фоиз ҳақ чегириб олади, холос.

* * *

ЯҚИНДА биология ва табиат фанларининг йирик намояндалари, профессорлару дўхтирлари, номзодлари, аспирантлари, тажрибали муаллимлар иштирокида катта йиғин бўлиб ўтди. Йиғин мазмунли ва ўта кескин руҳда ўтди. Бунда улар «Одам ҳеч нарса емай, ичмай, ҳатто кўрмай ҳам ҳаёт кечира оладими?» мавзусида маъруза эшитишди. Келгусидаги йиғинда бу саволларга жавоб топиш, чора ва тадбирлари белгилаш масъул ходимларга юклатилди.

Зоир ЗИЁ.

** Бозор ҳангомалари*

ИНТИЗОРЛИК

РОСТИНИ айтсам, яхши ғояларнинг қаноти бўлар экан. Домла Тўйчиев тарғиботи кенг қулоч отиб кетди. Масалан, шолғомнинг ўпкага, анорнинг қонга дегандек бу оламдаги жами ноз-неъматларнинг хосиятлари ҳақидаги олдиндан маълум бўлган фикрлар бозордаги деҳқонлару олибсотарлар хаёлидан маҳкам жой олди. Улар энди ўз маҳсулотларининг таърифу гавсифларини ўрнига қўядиган бўлиб, харидорларни гипноз қила бошлашди. Энг муҳими, уларга нарх-наво бўлди, оқибатда харидорларнинг ҳамёнлари пучқоқ бўлиб, сотувчиники эса қаппайгандан қаппайиб кетмоқда.

Яхшиямки ҳукумат бор, халқим эзилмасин деб ойлигини ошириб турибди. Шунинг учун ҳам одамлар бозорга бемалол кириб, деҳқонларни юкдан енгиллатиб туришибди. Энди ошмаган нима қолди? Ҳаммаси ошди ва ошмоқда. Сотувчи мамнун. Олувчи мажбур.

Яқинда сабаби тирикчилик дегандай яна бозор оралаб юриб олма сотувчи билан олувчининг баҳси устидан чиқиб қолдим.

— Олмангиз қанча? — сўрайди олувчи ҳадиксираб.

— 80 сўм, — жавоб беради сотувчи, — ўзиям олмамисан олма-да.

— Яхши, яхши, — дейди олувчи бошқа сотувчининг олдига боришга чоғланар экан.

— Эй, биродар, — дейди сотувчи хушмуомалалик билан, — олимларнинг айтишича кунига битта олма еган одамни касал четлаб ўтаркан, бундаги дармондорилар...

— Ака, ахир олмангиз жуда қиммат-ку! Дарахтда ўсса, импортний ем емаса, — унинг сўзини бўлди олувчи ҳазиллашиб.

— Майли, ука, — деди сотувчи, — пулни топса бўлади, у қўлнинг кири — келади, кетади. Саломатлигингиз муҳимроқ, ҳа уни сақлаш керак. Қани, қанча тортай?

— Раҳмат, 40 сўмдан берсангиз олай. Мен ҳам сизнинг соғлиғингизни ўйлаб, қўлингизни кўпам кир қилишни истамайроқ турибман...

Мана кўрдингизми, антиқа суҳбат-а? Улар бир-бирларини тушунишади, қадрлашади. Умидли дунё дегандек ҳозирча харидор бозорга интизор, лекин вақти келиб бозор харидорга интизор бўлиши аниқ.

АНТИҚА ТОВУҚЛАР

АЖАБ дунё экан-да. Бозор-бозор деяверив унинг эшигига ҳам келиб қолдик. Бозор дегани қизиқ бўлар экан. Бунда тадбиркор бўлмаган киши ўзини четда кўраберади. Биласизми, 4—5 ой мобайнида нега тухум камайиб кетди? Ана шунақада билмайсиз. Мен биламан, мана эшитинг.

Яқинда ойнаи жаҳонда бир ишбилармон аёл чиройли маслаҳатлар берди. Ана тадбиркорлигу, мана тадбиркорлик! Оғзингиз очилиб қолади. Одамлар одатда тухумни еб пўчоғини ташлаб юборишар эди. Эндиликда бундай номаъқулгарчиликка чек қўйилди. Тухум пўчоғини йиғиб талқон қилиш ва ундан ҳар куни наҳорга тўрт граммдан кап отиб туришни маслаҳат берган эди ўша аёл. Минг раҳмат у кишига. Мана энди кўпчилик, айниқса кўп қаватли уйларда турадиганлар бу ишни дўндирмоқдалар. Бироқ дўконларда тухумнинг камайиб кетгани ишнинг белига тепиб турибди.

Буни қарангки, бир иним уйида товуқ боқар эди. Ногаҳон бу янгилик унга ҳам етиб борса бўладими? Шу денг, ўзиям анча саводхон эмасми, дарров фаҳмлабди. Тухум пўчоғининг талқони ҳозирги тақчиллик даврида болалару катталарга бирдай фойдали эмиш. Бироқ, хурсандчилиги олисга бормади. Товуқлар ўз тухумларининг пўчоғини ўзи еб қўймоқда экан. Ана муаммо. Нима қилиш керак? Иним ўйлаб-ўйлаб пинакка кетган экан, тушида товуқлари қақолаб одам тилида целлофан талаб қилаётган эмиш. Уйғонса туши. Лекин ҳақиқатга яқин. Ахир товуқлар тухумни бир нарсага ўраб чиқарса бўладими? Ҳозир иним целлофанни товуқларга қандай қилиб едириш тўғрисида хорижий технологияни излаб, журналу китоб титкилаб юрибди.

БИЗГА СУЯК КЕРАК

МАЪЛУМКИ, узоқ умр кўрувчиларнинг аксарияти гўштни кам истеъмол қилганликлари ҳақида гувоҳлик беришади. Ҳозирги қимматчилик пайтида одамлар бу ғояга қаттиқ ёпишиб олишган десам ишонаверинг. Шу сабабдан бўлса керак Юнусобод кент деган жойдаги дўконлардан бирида суяк талаш. Одамлар гўштдан кўра суякни қайнатиб мазасидан баҳраманд бўлсам дейди, дўкончилар «ўламан саттор, менга суяк керак, мана шу лаҳм гўштни олиб кетаберинг» дейишади. Мен ҳайрон. Табиийки буни ўқиган ўқувчи ҳам ҳайрон. Сирдан бехабар бўлгач шунақа-да, ҳайрон бўла берамиз. Масаланинг моҳиятига етиш учун, бу гал талон билан бериладиган гўштга ўзим чиқдим. Эрталаб соат 10. Омадим бор экан, гўшт келибди. Килоси 60 сўм. Ўзи импортний. Оқ матога ўралган. Фарангистонники эмиш. Лекин сотишмади. Мулойимлик билан эртага келишимни уқтиришди. Аксига олиб уйга меҳмон келиши керак эди. Хотин суякли гўшт талаб қилади (қайнатма шўрва қилармиш). Шу десангиз эртасига эрталаб яна дўконга югурдим. Ҳаво анча салқин денг. Эмишки гўшт муздан тушмабди. Пешиндан кейин келинг, дейишди. Борсам одам-тумонат. Ҳаммаси талонга гўшт, ие кечирасиз суякли гўшт талаб қилиб туришибди. Мен бўлсам игнанинг учида тургандек. Зарурат-да. Қўйинг-чи, сотувчига ялиниб (ахир биласизку ҳозирча фақат олувчи сотувчига ёлборишини) 8 кило серсуяк гўшт беришини сўрадим. Сотувчи зўр йигитда, йўқ демади. Халтамга ўшандан тўрт ўрам, яъни саккиз кило солди бояқиш. Дўкондан чиқдиму исинганимни сездим. Шамоллаб қолмай деб бироз дам олдим. Тамаки чека туриб бироз мулоҳаза юритдим. Дўкончиларимизнинг тадбиркорлигига қойил қолдим. Бўларкан-ку! Одамларга хизмат кўрсатиш шунчаликда ахир. Бир йўла навбатда туриб исиниб олasan киши. Қолаверса... Хаёл суриб уйга ҳам келиб қолибман. Омон бўлгур болаларимнинг онаси гўштни кўрди-ю бобиллаб кетди. Мен жим турибман. Ўзимга ўзим тасалли бераман: сабр таги раҳмон.

— Ахир қараб олсангиз бўлмайдими? Наҳотки, 8 кило суякли гўшт десам, бор-йўғи 3,5 кило суяк чиқди, — дейди у. Оборинг манави савил 4,5 кило лаҳмни, жилла қурмаса икки килосини суяк қилиб беришсин.

Ноилож бордим. Сотувчига илтимос учун оғиз жуфтлаганимни биламан, у тутоқиб кетди:

— Акажон, тушунинг ахир, бизга суяк керак. Лаҳм гўштни нима қиламиз. Боринг, сиз ўйлагандек 60—65 дан ҳам қанча фойда қила олар эдик? Суяк бўлса кони фойда. Аввало уйда қозон қайнайди, шўрвага мазаси чиқади. Тўғрими? Тўғри. Қолаверса тозаланган суяк бизга жуда зарур. Чунки у хом ашё. Келинг, сизга бир сирни айтай, — деди қулоғимга шивирлаб гапида давом этаркан. — Ўзингиздан қолар гап йўқ, бир чеккаси тирикчилик. Ҳинд чойидан тортиб тухумгача ёки оқ унни талондан юлиб қолиб чайқовга чиқариш билан косамиз оқармаётибди. Шунинг учун дўкон қошида «кичик корхона» очдик. Ҳозир суякдан тугма ва ҳар хил тақинчоқлар ишлаб чиқаришни йўлга қўймоқдамиз. Ана даромаду, мана даромад, акажон. Бундан ташқари уйда қайнатма шўрва нақд. Лекин илтимос, юқоридагиларга оғзингиздан гуллаб ўтирманг-а, хўпми?

— Яхши, яхши, — дея олдим холос.

Вой ишбилармонлар-эй. Бошқа кентлардаги «нодонлар» буни билиб қолишса борми. Умуман гўштни харидорнинг олдида чопиб бермайдиган бўлишади. Чунки суяк — бу ноёб хом ашё экан. Э, офаринлар бўлсин сиз — азиз тадбиркорларга!

Ғафур РАШИДОВ.

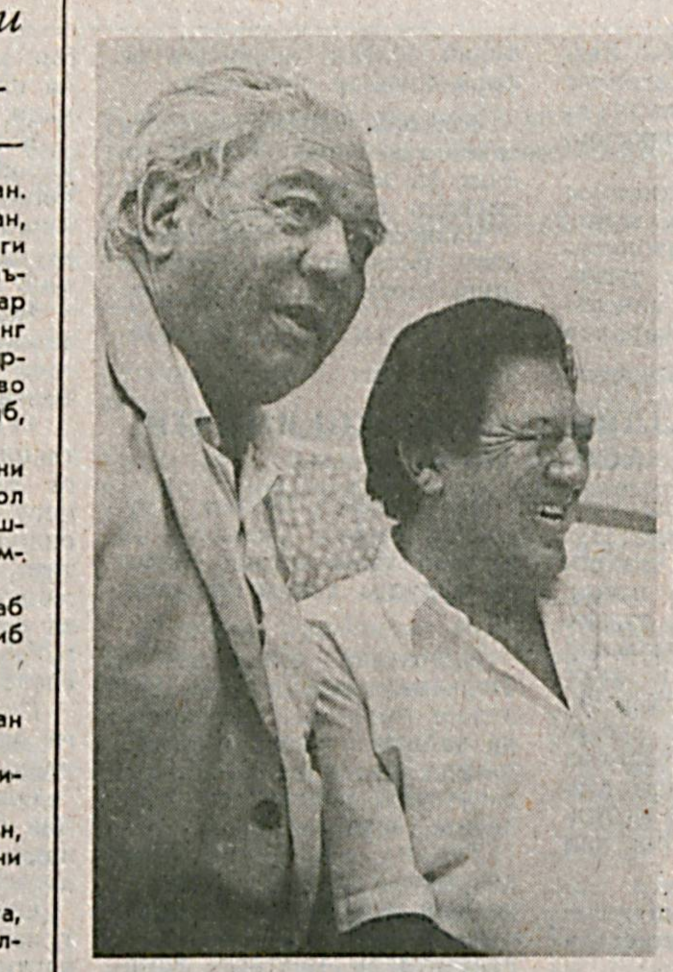

— Ўҳў, бопладику, жавобини қандоқ қиламиз? — дейди Абулқосим Тўйчиев.

— Ёнингизда мен борман, парво қилманг ака, — дейди Эркин Тўйчиев.

— Аския, сўзни топиб гапириш аёлларнинг ҳам қўлидан келади!

— Бопланг аяжон! — кулгисеварларнинг оғзи қулоғида.

Рустам Шарипов суратлари.

ШИНГИЛ ТАБАССУМ

НАФИ ТЕГМАЙ ҚОЛМАСОВ

МИЛЛИОНЕР дунёдан кўз юмаётиб, жон талвасасида тўлғонаркан тепасида турган руҳонийга илтижо қилди:

— Ҳазрат, тўғрисини айтинг, шу топда мен Сизга мерос тариқасида юз минг крон садақа васият қилсам, жоним омон қолмасмикан, мабодо?

— Ажабмас. Буни синаб кўрмоқ лозим. Ҳар қалай садақанинг нафи тегмай қолмасов, бўтам.

КУРИБ БУПТИ

ҚИШЛОҚ дўхтири катта йўлда қушдек учириб борарди машинасини.

—Сал секинроқ, —шипшиди хотини унга, — полиция кўриб қолади.

—Кўриб бўпти, тўшакдан турмай ётишни буюрганман унга, — эри тағин қаттиқроқ босди газни.

СИРА ТОҚАТИМ ЙУҚ

— ЖАНОБ директор, сиз пан Горнийни нима сабабдан ишга қабул қилмадингиз? — қизиқиб сўради унинг муовини.

— Чунки, у бир пайтлар менинг хотинимга уйланиб, дарров қўйиб юборган экан уни. Шунинг учун уни асло кечирмайман.

«ҚУРҚИНЧЛИ» ДУҚ!

ДЕНГИЗ саёҳатида юрган кўҳликкина ёш жувон ўзига кундалик тутди.

«Биринчи кун. Кема. Роса жиҳозланган, ниҳоятда қулай. Ҳа айтгандай бу ердаги кишилар ичида энг келишган эркак — кема капитани.

Бешинчи кун. Тавба, капитан хушомадга ўтди менга. Ўзиям жигаридан урибман чоғи, соядек кетимдан эргашиб қолди.

Олтинчи кун. Агар муҳаббатимни рад этсанг кемани ғарқ қилвораман деб бирам даҳшат солди-эй...

Еттинчи кун. Ҳайрият 370 нафар йўловчининг ҳаётини асраб қолдим».

ДУСТНИНГ УЗИ ЙУҚ

— Дўстинг сендан илтимос қилса, душанбагача юз крон қарз бериб турармидинг унга?

— Албатта бериб турардим. Лекин менда ўшандақа дўстнинг ўзи йўқ-ку.

Тожибой ЮСУФАЛИЕВ тайёрлаган.

** Мусаввир илҳоми*

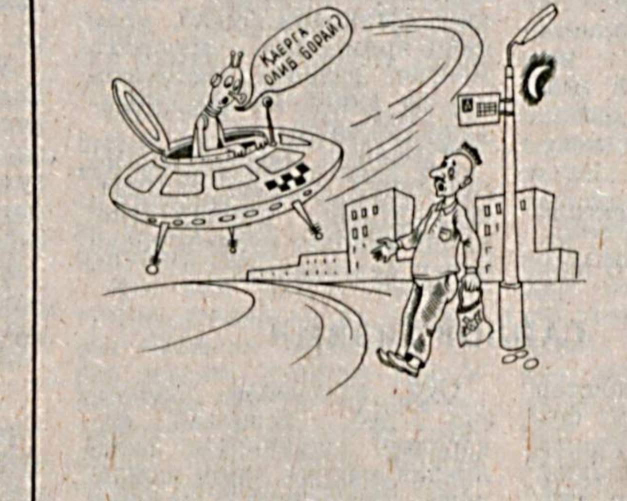

Сўзсиз сурат.

— Ҳурматли қўзичоқлар. Бўри Бўриевич бугундан эътиборан ферма мудири этиб тайинландилар.

— Вой-бў, суягимиз ҳам бегона бўлмас экан-да!

Биз ўйлардик унинг калласи бутун,
Калласи йўқ экан, ичида тутун.

Осимхон Восихонов суратлари.

** Қатра хандалар*

ТУҲМАТЧИ

РЕСТОРАН директори зал хизматчисини чақириб деди:

— Устингиздан шикоят тушди, бир хўранданинг ҳақидан нақд икки сўм йигирма тийин уриб қолибсиз.

— Вой номард-эй! — дея тутоқиб кетди хизматчи аёл. — Эркак бўла туриб аёл кишига туҳмат қилишини қаранг, икки сўм йигирма тийин эмас, икки сўм беш тийингина ортиқ олгандим холос.

КЕМАДА

— ҲОЙ дадаси, намунча ухлайсиз, туринг, ҳалокат қўнғироғини чалишяпти, кемамиз чўкаяпти, бўлинг тез! — дея хотин ухлаб ётган эрини турта бошлади.

— Намунча ҳовлиқасан хотин, саёҳатимиз тугашига яна беш кун бор, чўкиши мумкин эмас.

РЎМОЛЧА

ХЎРАНДА косасидан чиққан рўмолчани кўриб ўзини тутолмади ва зал хизматчисини чақириб кўрсатаркан деди:

— Шўрвада рўмолча нима қилиб юрибди?

— Ҳа-я, қандай тушиб қолди экан, йўқотганимга уч кун бўлди, — деди аёл пинагини ҳам бузмай.

— Ҳечқиси йўқ, ҳозир янгилаб келаман.

ЭСДАН ЧИҚИБДИ

ПОЕЗД жўнашига ярим соат қолганда эр хотинига деди:

— Ҳеч нарса ёдингдан кўтарилмадими, яна бир кўздан кечириб олсанг бўларди.

— Менимча йўқ, мана бу, сумкада йўлда тамадди қилиш учун олинган нарсалар, термосда чойгача олдим, иссиқ кийимлар жамадонда. Бунисида эса совға-саломлар, — дея хотин бармоғини тишлаб, ўйланиб қолди.

— Ҳа, бирон нарсани олмабсанми? — сабрсизлик билан сўради эр.

— Эсимдан чиқмасин, кўз олдимда турсин, деб билетни стол устига қўйгандим, қолиб кетибди дадаси.

ЧАРЧАШ

— ПОЕЗДИМИЗ тезюрар дегандингиз, намунча кўп тўхтайди, дадаси? — дея сўради хотин эридан.

— Тез юрган нарса тез чарчайди-да, шуни ҳам билмайсанми хотин.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

Бир қайнови ичида гаплар

«Юқоридаги балкондан ахлат ташловчилар, ахлатни кўзингизга қараб ташланг».

(Кўп қаватли уйдаги эълон).

«Эшик аста очилиб, «Волга ГАЗ—24» ҳовлига мўралаб-мўралаб қўйди».

(Радиолавҳадан).

«Бузоқ, ҳўв бузоқ, менга қаранг! Тўхтанг бир пас, айтганингизни бераман».

(Мол бозоридаги гапдан).

«Тухумни товуқ туғади-ю, тухум уриштирувчилар нуқул «меники зўр», «меники зўр» деб гердайишади-я!».

(Тухумбозордаги луқма).

«Дарвоза 10 сантиметр чамаси чапроқда бўлганда, тўп дарвозага кириши аниқ эди».

(Футбол шарҳидан).

«Кеча бир харидор «Қулоғим сизда» дейди. Менда бўлганда-ку, билардим-а, нима қилишни. Чалғитадиларда, шунақа».

(Қассобнинг дегани).

«Ич кўйлагингиз борми, синглим?».

(Харидорнинг сотувчи қизга гапи).

«Қўшнимиз Қора денгизда чунонам қорайибдики, асти қўяверасиз. Мен ҳам бироз қораймасам бўлмайди. Жа-а оқариб кетибман».

(Қўшнилар гурунгидан).

«Ўғлим, харидорлар ичида таниш-билиш бўлса, уриб қолавер, безиён. Улар ўзимизники. Бегоналардан эҳтиёт бўл!».

(Тажрибали сотувчининг ўгитидан).

«Тарозига мол қўйдингми, дарров харидорнинг кўзларига қара, агар у тарозига қараб турган бўлса, тўғри бўл. Агар кўзи бошқа ёқда бўлса, қарсиллатиб ур, тарозидан, баччағарни!».

(Сотувчиларнинг маслаҳатлари).

«Ҳар ким билан ҳам ош-қатиқ бўлаверма, ўғлим! Қўлидан ул-бул иш келадиган, ёрдами тегиб турадиган бўлса, белини сила. Жа ақл ўргатаверадигани бўлса, бир-икки гапига қулоқ солмай турсанг, ўзи кетиб қолади».

(Отанинг ўғлига насиҳати).

Шаҳло ФАЙЗИЕВА тайёрлаган.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

«ЛЕВЕНТУЛЬ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ
қуйидагиларни
ДОИМИЙ ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ:

I. **Этикдўзлар, пойабзал тайёрловчилар** (телефонлар: 45-76-53, 45-63-67);

II. **Цехда ва уйда ишлаш учун машинада кашта тикувчи уста чеварлар, тикувчи-моторчи** (аёллар)-лар.

Қуйидаги манзилларга мурожаат қилинсин:

1. Сирғали, «Қурувчи» даҳаси — 33 (18, 67-маршрутли таксилар);

2. Чилонзор, 7-мавзе, 45 «а» уй (9-туғруқхона қаршисида).

III. **Тикувчи-моторчи** (аёллар)**лар, бўёқчилар, пайпоқ тўқиш автоматларининг тўқувчилари, металл фурнитура тайёрлайдиган ишчилар, тикув машиналарини таъмирловчи механиклар, электрчилар.**

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин:

2-Бахт кўчаси, «Ёшлик» метро бекати. Телефонлар: 45-76-53, 45-63-67.

Шаҳарнинг барча районларида иш билан таъминланилади.

Меҳнат ҳақи — ишбай бўлиб, ойига 4 минг сўмдан 12 минг сўмгача боради.

«Левентуль» ишлаб чиқариш бирлашмаси.
«Сарбон» Ўзбекистон реклама агентлиги.

ДИҚҚАТ!

Сув йўллари ва сув қувури тармоқларида таъмирлаш-эҳтиёт ишлари олиб борилиши, шунингдек 1992 йилги куз-қиш мавсумида ишлашга тайёргарлик кўрилиши муносабати билан
«ВОДОКАНАЛ» ТРЕСТИ
шаҳар сув қувури абонентларига қуйида кўрсатилган муддат ва манзилларда сув қувури тармоқларида СОВУҚ СУВ БЎЛМАСЛИГИ ВА СУВ БОСИМИНИНГ ПАСАЙИШИНИ
МАЪЛУМ ҚИЛАДИ
1 октябрь соат 9.00 дан 2 октябрь соат 9.00 гача

Акмал Икромов, Чилонзор районларида — сув босими пасаяди.

Шайхонтоҳур районида: «1, 2-Ибн Сино» даҳалари; «Жарариқ» маҳалласида — сув бўлмайди.

Сув бўлмаган жойларга махсус сув ташийдиган машиналарда сув юборилади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 33-15-95, 33-75-95, 56-60-06.

«Ш А Р Қ»
НАШРИЁТ-МАТБААЧИЛИК КОНЦЕРНИ

Москва вилоятининг Зарайск заводида 1985 йилда ишлаб чиқарилган дасталарни боғлайдиган «МОП-ҚI» машинаси — 10 дона;

1981 йилда Германияда ишлаб чиқарилган «Ультроплан» нусха кўчириш роми — 2 дона;

1983 йилда Германияда ишлаб чиқарилган қўшимча варақларни қирқиб тикадиган «ВШР» машинаси;

1969 йилда чиқарилган «ФК-30» фальцовка-кассеталаш машинаси — 2 дона;

1963 йилда чиқарилган «КИИ-7Е» моделли гидравлика исканжаси;

1981 йилда чиқарилган «Н-140» ҳарф териш-сатр қуйиш машинаси — 10 дона;

1961 йилда чиқарилган «ВКС-60» саҳифалаш-мусаҳҳиҳлик машинаси — 5 дона;

1982 йилда чиқарилган «ФПВ-500» ҳарф териш-дастурлаштириш аппарати — 6 дона;

1981 йилда чиқарилган ва назорат матнини олиш учун мўлжалланган «ФҚУ» қурилмаси;

1981 йилда чиқарилган «ФКТ» ҳарф териш-мусаҳҳиҳлик автомати;

1977 йилда чиқарилган «ТУ-100» телетайп аппаратлари — 8 дона;

1980 йилда чиқарилган «КРИСТАЛЛ-110» диспетчерлик алоқаси пульти;

1984 йилда чиқарилган кварцли соатларни

СОТАДИ

Ускуналар ишга яроқли, яхши ҳолатда сақланган.

Баҳоси — келишувга кўра белгиланади.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: 700083, Тошкент шаҳри, «Правда» газетаси кўчаси, 41-уй.

Телефонлар: 33-20-16 — бош муҳандис,
33-18-52 — бош механик.

ТИЛ ЎРГАНИШНИ ИСТАЙСИЗМИ?

Юртимизнинг энг малакали олимлари
СИЗГА ЁРДАМ БЕРИШГА ТАЙЁР!

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Ҳ. Сулаймонов номидаги қўлёзмалар институти

қуйидаги пулли курсларга
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўзбек тилида мулоқот маданияти.
Ўзбек тили (рус тилли тингловчилар учун).
Ўзбек тили (хорижликлар учун).
Араб тили (бошловчилар учун).
Форс тили (бошловчилар учун).
Эски ўзбек ёзуви.
Ҳаттотлик (араб хати).

Ўқиш ниҳоясида тингловчиларга гувоҳнома берилади.

Курсларнинг муддати ва дарс вақтлари келишувга кўра белгиланади.

Яхши билим олишингизга кафолат берамиз. Биз ҳақимизда дўстларингизга, таниш-билишларингизга етказинг. Сизларни кутиб қоламиз, азизлар.

Телефонларимиз: 44-18-82, 44-09-92, 44-13-77, 44-01-71, 44-12-66.

МАНЗИЛИМИЗ: Навоий кўчаси, 69-уй («Пахтакор» метро бекати).

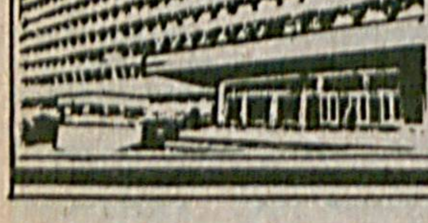

МУАССИСЛАР:
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ:
700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР:
қабулхона —32-53-76,
хатлар — 33-29-70,
32-53-79;
эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича
32-81-42,32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси.

Нашр кўрсаткичи 64690 ■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 12.00. ⊙ Буюртма Г—345 ■ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10